

17. avgust

„Avgusta 1937. leta sem dobil poziv, naj nemudoma pridem v Pariz. Tam so mi sporočili, da so Gorkiča nujno poklicali v kominterno in, da bom jaz prevzel funkcijo sekretarja partije. S tem so se takrat strinjali vsi tovariši, ki so bili v Parizu,“ je zapisal septembra 1938. leta Tito v svojem poročilu kominterni. Danes je tudi na podlagi dokumentov ugotovljeno, da se je to zgodilo natanko 17. avgusta 1937. leta, ko je Tito prispel v Pariz in prevzel vodstvo Komunistične partije Jugoslavije, na katerem bo ostal nepretrgano prav do današnjega dne.

Tako torej zgodovinsko in z dokumenti dokazano upravičeno slavimo letošnji 17. avgust kot dan, ko je natanko pred štiridesetimi leti stopil na čelo jugoslovanske partije Josip Broz-Tito, kar je imelo tako dalekosežne in zgodovinske posledice ne samo za razvoj in zmago socialistične revolucije pri nas, v Jugoslaviji, temveč tudi v mednarodnem delavskem gibanju.

Štirideset let navidezno ne pomeni veliko v zgodovinskih okvirih in obdobjih, ki jih merimo s stoletji in tisočletji, vendar pa pomeni za nas teh štirideset let več kot tisočletja: teh štirideset let je namreč čas, v katerem je Tito prestal preganjanja, težko ilegalno delo, drugo svetovno vojno, nepojmljivo pomanjkanje in trpljenje in bratomorne spopade. Vendar je to tudi svetel čas: čas zmage revolucije, čas ustvarjanja, razvijanja in nenehne krepitve bratstva in enotnosti naših narodov, čas obnove in graditve, zanosa, boja za mednarodno priznanje naše države, čas spopada s Stalinom in stalinizmom, čas osamitve in pritiskov, političnih in gospodarskih, čas zakona o izročitvi tovarn v upravljanje delavcem, izrednega gospodarskega, družbenega, kulturnega napredka, brezkompromisnega boja proti ostankom stare razredne družbe, proti nacionalizmu, dogmatizmu, hegemonizmu, liberalizmu, unitarizmu, teokratizmu in birokratizmu, čas krepitve in graditve vseljidske obrambe in družbene samozaščite, čas mednarodnega vzpona, politike neuvrčenosti, čas najbolj odprtih meja, čas združenega dela, delavski in samoupravljaljski čas.

Vse to in še mnogo več je nakopičenega, zgoščenega in kondenziranega v teh štirih kratkih desetletjih, ki so našo domovino iz zaostale, polkolonialne dežele pripeljala na prag novega tisočletja, na prag, ki nam ne nudi samo čisto nove in drugačne dežele v tehniškem in tehnološkem smislu njenega razvoja, temveč predvsem in zlasti v humanizaciji in socialističnih medčloveških odnosih, ko svobodni v Marxovem smislu usmerjamo in uravnavamo lastno delo, presežno vrednost, ko smo dejansko postali gospodarji svoje lastne usode.

Zato so ta štiri desetletja od tistega 17. avgusta 1937. leta dalje za nas čas zgodovine, Titov čas, zvezdnati čas Jugoslavije in veliki čas prav nas vseh, čas dolg štirideset let, jasno in svetlo usmerjen iz preteklosti v sedanost in prihodnost. Titovih in naših štirideset let.

Dušan Željcnov

INDUSTRIJA ELEMENTOV ZA ELEKTRONIKO

Kakovost — ultimat tržišča

Premalo se še zavedamo nezadržnega svetovnega razvoja na področju zahtev po kakovosti električnih aparatov in naprav — Konkurenca med vodilnimi svetovnimi proizvajalci je izredno ostra, kar postavlja pred dobavitelje sestavnih delov dodatne neizogibne zahteve

Dokler so svetovna tržišča dobesedno gohtala razne vrste izdelkov t. im. široke potrošnje, med katerimi je bilo največ povpraševanja po elektroakustičnih in gospodinjstkih aparatih, med proizvajalci slednjih ni bilo tako hude konkurence kot dandanes. Kupci niso postavljali nekih posebnih zahtev proizvajalcem. Nekako pred dvema letoma pa je začelo prihajati do zasičenosti trga in recesije. Ko so bile namreč prve potrebe trga zadovoljene, je prišla na vrsto kvaliteta izvedbe izdelkov, s tem pa tudi revolucija v smislu kakovosti. V tem času so pričeli tudi na Japonskem z dumpinškimi cenami, z miniaturizacijo (manjšanjem obsega izdelkov) ter izrednimi kvalitetskimi izboljšavami. To pa vnaša dodatne nove zahteve tudi na zahodna tržišča, kamor izvažajo DO Industrija elementov za elektroniko pretežno del svojih izdelkov. Tam se srečujemo z izredno hudo konkurenco drugih tovrstnih proizvajalcev, ki pomenijo sam vrh na svojem področju v svetovnem merilu.

Čeprav izvažajo DO IEZE tudi na druga tržišča — v dežele v razvoju in v SEV — pa ta izvoz glede na značaj proizvodnje predstavlja manjši del. Po letošnjem planu naj bi izvozili za 46 % celoletne proizvodnje. Stoodstotno uresničen načrt izvoza v letošnjem letu pomeni 12,481.000 USA dolarjev vrednosti. Od tega naj bi na zahodna tržišča izvozili 84 %, v dežele v razvoju minimalen del in na tržišče SEV približno 15 %. Čeprav je to tržišče strogo sistemsko planirano, tudi tam kakovosti pripisujejo čedalje večji pomen.

Po svojih zahtevah po kakovosti je domači trg, kamor prodamo 55,4 % vrednosti svojih izdelkov, nekako na sredi med obema, uveljavljen pa je več ali manj tržni koncept. Na njem se pojavlja mnogo proizvajalcev, tudi svetovnih konkurenčnih podjetij. Zato na domačem tržišču ravno tako opazoma težnja po večji kakovosti, podobno zahtevam na Zahodu. Naši domači kupci že postavljajo zelo visoke zahteve po kakovosti, ker tudi sami izvažajo na zahodna tržišča.

ZAHTEVE ZAHODNIH TRŽIŠČ

Za Industrijo elementov je torej odločilno in usodno, da so na naših najpomembnejših tržiščih — ameriškem in zahodnoevropskem — samo določeni odtiski in zahtevah, razlik praktično ni več. Zahteve predvsem po kakovosti se tako zelo zaostrejujejo, da prihaja že do vprašanja obstoja posameznih proizvajalcev — kupcev naših elementov. Čeprav so Japonci med vsemi omenjenimi proizvajalci najbolj napredovali, pa iz raznih razlogov še ne pridejo toliko do izraza na omenjenih tržiščih. Zato smo sedaj zaenkrat še priče konkurenčnega boja med zahodnimi proizvajalci. Ta se v končni fazi odraža v poostrenih zahtevah po kakovosti in ceni. Ravno ti dve postavki namreč sedaj dejansko opredeljujeta obstoj posameznih proizvajalcev. To pa nadalje pomeni, da je šla poostritev omenjenih zahtev tako daleč, da pogojuje prehod s kvalitete elementov za izdelke široke potrošnje v tisto, kakršno morajo imeti izdelki profesionalne tehnike. V zahodnem svetu namreč ni več proizvajalca, ki bi bil pripravljen vgrajevati elemente za široko potrošnjo celo v tovrstne proizvode. Tudi zanje že zahteva profesionalno kakovost.

ZGODNEJŠI PREMİK KOT SMO PRIČAKOVALI

Ta premik pa je prišel prej kot je bilo pričakovati. Konkurenčni boj med svetovnimi proizvajalci gre namreč danes tako daleč predvsem zaradi pojavov recesije na zahodnem tržišču. Razni kvalitetni proizvajalci v svetovnem merilu postavljajo praktično enake cene.

Kje je torej dejanska razlika med posameznimi proizvajalci?

KAKOVOST je tisti selektor, ki pomeni uspešnost. To velja tako za kakovost končnih izdelkov, kot tudi za kakovost vseh podsestavov in sestavnih delov. Če hočejo svetovne firme med seboj tekmovati z ravni kakovosti, morajo uporabljati čisto profesionalne elemente. Vsak tak proizvajalec pa ima pri tem tudi že minimalno stopnjo dobička.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pet Oskarjev za Iskra

Združeno podjetje Iskra je na nedavni podelitvi najvišjih letošnjih jugoslovanskih odlikovanj za embalažo — Oskarjev za embalažo 1977 in priznanj za embalažo 1977, doseglo še dosti večji uspeh, kot smo poročali v 31. številki našega tednika. Takrat smo pomotoma — ne po svoji krivdi — zapisali, da je Iskra prejela 2 Oskarja in 3 priznanja, dejansko pa so bili naši oblikovalci odlikovani s kar petimi Oskarji in enim priznanjem.

Naj se spomnimo: na slovesni podelitvi v Iskrini poslovni stavbi v Ljubljani — Iskra je bila pokrovitelj te prireditve — so podelili 17 Oskarjev in 52 priznanj. Uspeh oblikovalcev, zaposlenih v sektorju Marketing v Iskri Commerce, je torej več kot očiten.

Do pomote je prišlo zato, ker razpisna pravila dovoljujejo tako konstrukterjem in razvijalcem embalaže, kot proizvajalcem, da hkrati konkurirajo na natečaju. Iskra je kot konstrukter in razvijalec poslala strokovni komisiji v ocenjevanje 6 različnih embalaž, štiri od njih pa so se v uradnem zapisniku komisije pojavile pod imenom proizvajalca in ne Iskre. Pomoto so na sami slovesnosti ob podelitvi odkrili in Iskri, kot že rečeno, podelili 5 Oskarjev in eno priznanje.

Iskra Commerce je prejela Oskarja za naslednjo embalažo:

— za zloženko, v kateri prodajamo električno oziroma baterijsko uro Iskra Quarz. Embalažo so konstruirali vodja oddelka za embalažo v Marketingu na IC

Vrtar v ATC Franc Markuta je s hitrim alarmom preprečil hušje posledice požara. (K članku na 3. strani).

Sedemnajstega avgusta 1937. leta, torej natanko pred štiridesetimi leti, je Tito prevzel v Parizu vodstvo komunistične partije Jugoslavije, na katerem je ostal vse do današnjih dni. V spomin na ta dogodek objavljamo Titovo fotografijo iz časov, ko je prevzel vodstvo KPJ. Fotografija je iz anketnega lista delegatov 7. kongresa komunistične internacionale leta 1935.

Predsednik Tito je prav te dni na obisku v Sovjetski zvezi. Ob tej priložnosti je Leonid Brežnev predsedniku Titu izročil visoko sovjetsko odlikovanje Red oktobrske revolucije. Na sliki: predsednik Tito je govoril o pomenu oktobrske revolucije, katere 60-letnico proslavljamo prav letos.

Franc Perčić, konstrukter Leon Dragan in oblikovalka Marjeta Gale. Embalažo je izdelalo Grafično podjetje Škofja Loka; — za odprto kartonsko zloženko za pakiranje elektro polnilca POBI. Oblikoval jo je Marijan Gnamuš; — za škatlo iz acetatne folije za elektro polnilec POB. Tudi to

embalažo je konstruiral Marijan Gnamuš; — za okrepljeno transportno leseno embalažo po zamisli Franca Perčića; — za leseno transportno embalažo elektronskih naprav TMO, ki jo je prav tako konstruiral Franc Perčić.

LD

ŠIROKA POTROŠNJA

Polletno poslovanje — ugodno

Široka potrošnja je po lanskem „suhem“ letu letos glede na visoko konjunkturo precej dvignila proizvodni program in ga tudi ob polletju skoro v celoti dosegla. Poslovni rezultati pa so po posameznih tozidih zelo različni, čeprav mnogo boljši kakor lani v istem času.

Proizvodni načrt v prvem polletju je dosežen 99,4 odstotka, kar predstavlja vrednost 689 milijonov din. Načrt so presegli v Radijskih sprejemnikih in Gospodinjstkih aparatih, skoro v celoti so ga dosegli v Antenah, TV Sprejemnikih in Elektromotorjih. Precej za zastavljenimi cilji pa so ostali v Montaži.

Številke kažejo takole:

Antene	99,3 %
Radijski sprejemniki	109,7 %
Elektromotorji	95,5 %
Gospodinjstki aparati	103,3 %
TV sprejemniki	97,7 %
Montaža	86,1 %
IŠP skupaj	99,4 %

Da niso v Montaži sledili programu je predvsem krivo pomanjkanje repromateriala in polizdelkov, kar je botrovalo zastojem, ti pa nedoseganju

FY

Razporejanje čistega dohodka

Dokaj intenzivno delamo na razvijanju osnov in meril za samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje o razporejanju čistega dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke. Čeprav je to naša prvenstvena naloga, pa je nemogoče to samoupravno sporazumevanje obravnavati ločeno od samoupravnega sporazumevanja o pridobivanju dohodka predvsem iz dveh razlogov:

— ker je z opredeljitvijo pogojev pridobivanja dohodka na dohodkovnih osnovah, to je s samoupravnimi sporazumi o skupnem prihodku, skupnem dohodku in samoupravnih sporazumih o svobodni menjavi dela, že istočasno tudi podana zasnova razporeditve bodočega dohodka TOZD in s tem seveda tudi čistega dohodka; v nasprotnem primeru je čisti dohodek slučajni ostanek dohodka oziroma je zanemarljiva celovitost dohodkovnih odnosov in družbe in značaj dohodka, ki zahtevajo smotrnost gospodarjenja z vsakim delom dohodka in ne le z določenimi deli;

— drugi predpogoj razporejanja dohodka in čistega dohodka v smislu zakona o združenem delu pa je, da je dohodek temeljne organizacije rezultat razčiščenih ekonomskih in samoupravnih odnosov med temeljnimi organizacijami v delovni organizaciji in ne knjigovodska izvedenka iz dohodka delovne organizacije.

Glede na navedeno smatramo, da je potrebno družbenopolitično aktivnost še zlasti usmeriti v realizacijo 14. člena zakona o združenem delu, ki pravi, da se dohodek v združenem delu pridobiva ne glede na to, v kateri obliki združevanja dela in sredstev se ustvarja, le kot dohodek temeljne organizacije in se obvezno izkazuje kot njen dohodek.

Naj omenimo nekatere bistvene pozitivne in negativne učinke dosejanja panožnega samoupravnega sporazumevanja:

— Panožno samoupravno sporazumevanje smo začeli uveljavljati pred šestimi leti. Za to prvo širšo obliko samoupravnega sporazumevanja je značilno, da je že delno prišlo do izraza družbeno vrednotenje dela in spoznanje, da je dohodek družbena lastnina. Poleg tega ocenjujemo kot pozitivne učinke dosejanja samoupravnega sporazumevanja tudi doseženo večjo odvisnost osebnih dohodkov od dosežene produktivnosti oziroma poslovne uspešnosti, večjo obveščenost o rezultatih poslovanja v drugih temeljnih organizacijah, uveljavljanje odločanja delavcev v temeljnih organizacijah o razporejanju dohodka, usklajevanje osebnih dohodkov in nekaterih osebnih prejemkov, upoštevanje, da so bile pred leti razlike v nekaterih dejavnostih skoraj ekscenčne ipd.

— Med negativnimi učinki panožnega samoupravnega sporazumevanja moram zlasti poudariti, da so si udeleženci samoupravnih sporazumov preveč po želji, manj pa v odvisnosti od doseženih in planiranih rezultatov, določali višino tako imenovanega normalnega poslovnega uspeha in obseg dogovorjenih sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. K temu je v mnogočem pripomogla tudi neenotna politika usklajevanja osebnih dohodkov s povečanjem življenjskih stroškov. Nadalje ugotavljamo, da je zavora uveljavljanja načela delitve po delu tudi to, da so v samoupravnih sporazumih dokaj razdeljene osnove za vrednotenje predvidenih del in nalog na delovnih mestih, zelo na splošno in nerazdelano pa je ostalo področje merjenja izvajalčeve učinkovitosti. To je povzročilo, da so se indeksna razmerja primerjalnega družbenega vrednotenja tipičnih poklicev ali delovnih mest v samoupravnih sporazumih, v internih splošnih aktih o delitvi osebnih dohodkov zlasti v družbenih dejavnostih, spremenila v obračunske osnove osebnih dohodkov, ki so bile mnogokje tudi v celoti izplačane, ker se učinki dela niso niti merili niti po neki metodi ocenjevali. Če pa so se, je bilo to ocenjevanje vezano na daljše obdobje (tri mesece, pol leta) in je bil odstotek „gibljivega dela“ osebnega dohodka nezanimiv za stimulativnost dela, saj ni izražal učinka dela posameznika ali skupine vrednotenega skozi dohodek.

— Odkar gradimo samoupravno sporazumevanje o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke, je očitno, da sedanji panožni samoupravni sporazumi vplivajo na sekundarno delitev dohodka, ne rešujejo pa odnosov v pridobivanju dohodka, ker gre za panožno, ne pa dohodkovno povezano temeljne in druge organizacije združenega dela. Zaradi tega je tudi oteženo normalno delovanje tega samoupravnega sporazumevanja, kadar je inflacija bistveno višja, kot je bila predvidena (npr. v letu 1975), če nastanejo radikalne spremembe v pogojih gospodarjenja (npr. omejitve uvoza, zavarovanje plačil, splošna gospodarska recesija v svetu) in kar je še zlasti značilno za preteklo leto, ko je prišlo do revalorizacije osnovnih sredstev, spremenjenega obračuna dohodka, večjih obveznosti do obratnih sredstev ipd. V takih pogojih navadno produktivnost ne raste, osebni dohodki pa bolj zasledujejo povišanje življenjskih stroškov kot ustvarjeni dohodek.

Glede na navedeno je nestvarno sedanje panožne samoupravne sporazume preučevati in dograjevati ločeno od samoupravnih sporazumov, s katerimi delavci v temeljni organizaciji urejajo pogoje za pridobivanje dohodka in jih sklepajo z delavci v drugih temeljnih organizacijah, s katerimi so med seboj povezani s skupnimi interesi pri pridobivanju dohodka (56. člen ZZ); te slednje samoupravne sporazume sklepajo prav zato, da dosežejo stabilnejše pogoje gospodarjenja.

D. Ž.

OB DNEVU GRANIČARJEV

MLADI NA OBISKU PRI GRANIČARJIH

Mladinke in mladinci ISKRE Elektromehanike smo v soboto, 13. avgusta obiskali graničarje v Ankovi karavli na Jezerskem. Skupaj smo praznovali dan graničarjev, ki ga graničarji letos praznujejo že trintridesetič.

Mladi ISKRE Elektromehanike smo s pripadniki JLA v prijetnem vzdušju preživeli sobotno popoldne. Seznanili smo se tudi z njihovo oborožitvijo. Spoznali smo delo in življenje stražarjev naših meja v karavli. Kot njihov pokrovitelj smo jim podarili trifazni dvotarifni števec električne energije.

Z graničarji smo se tudi domenili, da nam bodo ob koncu tega meseca

vrnili obisk, ko si bodo ogledali proizvodnjo v tovarnah ISKRE Elektromehanike. Izražena je bila tudi obojestranska želja, da bi se sodelovanje med mladino ISKRE in graničarji še poglobilo.

Miro Krč

Mladi med graničarji.

Pavlu Kryštufku v slovo

Dotrpelo je telo. Ugasnil je obraz poln prijaznega, človeškega nasmeha in v nič se je izlilo še mlado življenje, ki je vse do poslednjih trenutkov skušalo vsrkati vaše moči, ki prinašajo nov dan. Še en dan. Redko kdaj smrt prihaja tako neizprosno, počasi in tako zagotovo. Veliko poguma je treba, da človek živi v upanju, ko ve, da ga ni.

In vsemu navkljub, Pavle, si verjel v življenje, ki je počasi ugašalo v tvojih nemirnih in živih očeh. Ni še dolgo, ko si, čeprav od bolezni že strt, koval načrte in verjel, da boš lahko še kaj koristnega postoril. Bil si med nami tak, kakršnega te je skovalo življenje od mladih nog do zadnje poti, po kateri smo te spremili z občutkom nečesa še nedoživetega. Kajti umrl si prekmalu!

Veliko spoznanj, ki so se ti vtisnila v zavest, ko si še ne 15-letni fant stopil v partizanske vrste in doživljal vso veličino in tragičnost tistega časa, si nosil s seboj. Tja, kamor te je usmerjalo življenje in delo. Bogatila so te in izoblikovala tvojo osebnost. Bila so del tebe samega in vsega tistega, kar si v poznejših letih vgradil v temelje današnje Iskre.

Bil si med tistimi prvimi, ki so Iskri iskali svoja pota, kajti takrat smo jih morali iskati, saj nismo imeli veliko vodnikov. Ob tem smo doživljali vzpon naše mlade industrije in tudi naše Iskre. Ta je postal del naše samozavesti, saj smo vanjo vtakli delo in mladost.

Dolga leta si bil na odgovornih delovnih mestih. Bilo ti je komaj 21 let, ko si postal pomočnik direktorja Iskre. In od tedaj si ob študiju in delu dajal Iskri vse tisto, kar lahko da samo sposoben in zrel človek.

In ko si odhajal kot direktor takratnega obrata Stikala, si vedel, da ne bo vrnitve. Zapustil si Iskro, vendar si živel z njenim utripom do zadnjih trenutkov, ki so te odtujili vsem, Tvojim najbližjim, prijateljem in znancom.

Minila je zadnja pot. Ostal je spomin, mnogim bližji, drugim bežen. In ne bi bilo prav, da tako življenje izgine, ne da bi za njim ostala sled.

Kakovost — ultimat tržišča

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kolikšen je dobiček pri posamezni aparaturi? Omenjeni proizvajalci svoje zahteve po profesionalnih elementih opravičujejo takole: da je potrebna taka kvaliteta, ker je njihov dobiček n.p.r. v ZDA pri enem televizorju omejen na samo dva servisa posega v garancijski dobi, sicer izgubijo ves dobiček. (Tako so v ZDA n. pr. izračunali, da en servisni poseg stane cca 25 USA dolarjev. Dobitek ameriškega podjetja pri enem barvnem televizorju pa je cca 50 USA dolarjev. Iz tega sledi, da je pri dveh posegih ob ves dobiček, nakar tak izdelek ni več tržno zanimiv). V malo manj potencirani obliki se to dogaja tudi že na zahodnoevropskem trgu (meja dobička je pri nekako treh servisnih posegih v proizvod). Na našem tržišču pa lahko z zadostno verjetnostjo ocenjujemo to število servisnih posegov na štiri.

Ti podatki torej kažejo na izredno poostrežen zahtevek po kvaliteti sestavnih delov, ki so sami po sebi dokaj ceni.

KJE JE IZHOD IZ NASTALEGA POLOŽAJA

Kako proizvajalci rešujejo nastali zapleteni položaj?

— izredno poostrijo zahteve po kakovosti ter

— podaljšajo garancijsko dobo.

Odkar so Japonci vdrli na svetovno sceno s svojo vrhunsko kakovostjo elementov, so porušili tovrstno normalno ravnotežje na Zahodu. Za posamezen kakovosten elektroakustičen širokopotrošni izdelek dajejo tudi do 5 let garancijske dobe. To je onemogočilo drugim proizvajalcem manevrski prostor in tako že sledijo trendu japonskih konkurentov z daljšanjem garancijskih dob. Z vsem navedenim je prišlo do izredno hudi pogojev (čisto profesionalnih) v pogledu kvalitete dobaviteljev elementov. Cene klasičnih elementov za elektroniko pa pri vsem tem padajo, medtem ko zahteve po kakovosti vrtooglavo rastejo.

SEDAJ ŠE ZANESLJIVOST

V sklopu kakovosti teh elementov je bistvena zanesljivost (kakovost v daljšem obdobju uporabe). Dosedaj so se kupci naših izdelkov (veliki zahodni proizvajalci) zadovoljevali z zahtevami po trenutni kakovosti. Te pa so sedaj razširili še na zanesljivost. Minimalni pogoj zanjo je, da element vsaj v vsej garancijski dobi ne sme odpovedati. Japonska verjetnost odpovedovanja pasivnih elementov se nahaja že pri 1 p.p.m. (kar pomeni, da sme od milijona elementov odpovedati samo eden). To dosežejo s svojo sodobno tehnologijo. Ameriški proizvajalci kvalitetnih širokopotrošnih pasivnih elementov imajo mejo pri 10 p.p.m. (10 elementov od skupno milijona sme odpovedati v določenem obdobju), evropski in manjši del ameriških pa je v rang 100 p.p.m.

TRIBUNA MLADIH

Problemi mladih v združenem delu

Od skupnega števila zaposlenih v kranjski občini je okrog 40 % mladih. V konferenco mladih delavcev pri Občinski konferenci Zveze socialistične mladine Slovenije Kranj, je vključenih 72 osnovnih organizacij ZSM. Konferenca v zadnjem obdobju ni v celoti izpolnila nalog, ki si jih je začrtala v programski usmeritvi. Na začetku svojega dela se je največ ukvarjala z organizacijskimi in tehničnimi vprašanji, posamezne članke predstavnice konference mladih delavcev so morali zaradi neresnosti in premajhne aktivnosti zamenjati.

Na zadnji problemski seji Konference mladih delavcev junija letos so mladi delavci obravnavali poročilo o delu KMD in oceno sodelovanja s sindikalno organizacijo. Na tem sestanku so zamenjali tudi 13 članov predstavnice, ki so s svojo neresnostjo onemogočili uspešno realizacijo vseh zadanih nalog KMD.

„S spremenjenim predstvom smo pričeli novo obdobje v delu KMD,“ pravi Milan Čufer, predsednik Konference mladih delavcev občine Kranj. „Zamenjali smo več kot polovico članov predstavnice in vanj vklju-

IN TRENUTNO STANJE V DO IEZE?

DO je že dalj časa na osnovi svetovnih gibanj predvidevala, da bo šel razvoj v to smer. Pred dobrima dvema letoma si je kot enega izmed poslovnih ciljev zastavila nalogo, profesionalizirati svoje izdelke. Čeprav je bila naloga tako zastavljena, pa kakšnih otipljivih rezultatov še ni.

Predvsem moramo v tej zvezi opredeliti pomen profesionalizacije v proizvodnji: novo ali vsaj izredno izboljšanje tehnologije v proizvodnem procesu, nadalje novo sodobno proizvodno opremo (predvsem avtomatizirano, s čimer šele lahko odpravimo t. im. človeški faktor oz subjektivno delo) kot tudi novo sodobno avtomatsko merilno in kontrolno opremo. Profesionalizacija nadalje pomeni proizvajalce in strokovni kader z novim poglobljenim znanjem ter ne nazadnje popolnoma novo miselnost. Zavedati se mora tega prav vsak posamezni proizvajalec in ne nazadnje vodilni delavci. Šele tako bomo lahko dosegli kakovost, ki jo diktira sedanje stanje na svetovnih trgih. Z omenjenimi zahtevami slednjega smo trenutno ne samo občutno premalo seznanjeni, pač pa tudi premalo pripravljeni reagirati nanje. Pri sedanji kakovosti naših elementov se še ne približujemo zahtevam tržišča — obstaja pa že nevarnost izgube naročil.

KJE SMO Z INVESTICIJAMI V OPREMO

DO je v obdobju od 1. 1966—1980 namenila za razširitev in modernizacijo proizvodnje skupno 387.800.000 N din. Od tega bo za nabavo domače strojne opreme v skladu s planom investicij porabljeno 125.600.000 N din in za uvoženo 262.200.000 N din. Od skupne vsote bo šlo v razširitev 60 %, za modernizacijo in izboljšanje kvalitete pa 40 %. Uvožno opremo v glavnem dobivamo iz ZRN, ZDA in Velike Britanije. Tako je dosedaj DO že dosegla primerne stopnje mehanizacije, trudi pa se tudi za čimvečjo stopnjo avtomatizacije.

V INTERESU SKUPNEGA CILJA

In še nekaj velja poudariti, kar nam je morda še popolnoma tuje, a se bomo morali tega v bodoče še kako zavedati: v pogojih, kakršni so današnji, ni prostora za lokalizme, za takšna in drugačna nasprotja, osebne navzkrižne interese. Morali bomo dobro premisliti in se najustrezneje spoprijeti s svetovno konkurenco. Pa tudi z lastno miselnostjo. Kajti le s koordinirano družbeno akcijo bo jugoslovanska elektronska industrija lahko nastopala na tujih tržiščih tako, da bo imela od tega korist in z njo celotna naša družba. Drugega izhoda ni. Pri tem so ji za vzgled grenke tuje izkušnje.

Viktorija Budkovič-Rayes

(Nadaljevanje na 3. strani)

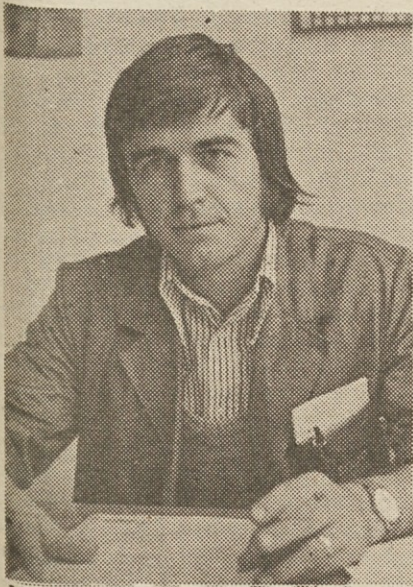
Problemi mladih v združenem delu

(Nadaljevanje z 2. strani)

Katero pomembno nalogo čakajo mlade delavce pred zaključkom mandata?

„Na zgoraj omenjeni problemski konferenci smo sprejeli operativni načrt dela KMD do maja, ko se naš mandat konča. Sprejeli smo tudi Pravila o organiziranosti in delovanju KMD pri OK ZSMS Kranj, katera mora potrditi še komisija za statutarna in pritožbena vprašanja pri OK ZSMS.“

Zdaj se pripravljamo na problemsko sejo KMD o stanovanjski problematiki, ki bo septembra. Od raznih strokovnih služb v občini moramo dobiti razne podatke in s tem vpogled na probleme, ki so prisotni na tem področju.

Milan Cufer, predsednik konferenc mladih delavcev.

Na zadnji seji predsedstva KMD smo pregledali opravljeno delo v zadnjih dveh mesecih. Z rezultati smo zadovoljni. Ustanovili smo posebno komisijo, ki se bo povezala z mladimi komunisti v organizacijah združenega dela, ki še nimajo ustanovljene osnovne organizacije ZSM, in spodbudila priprave za njihovo ustanovitev.“

Kako ocenjuješ sodelovanje z ostalimi DPO?

„Ocena dela sindikalne organizacije in povezovanja z ZSM je pomembna naloga, ki smo jo izvedli v minulem obdobju. V njej smo samokritično ocenili sodelovanje ZSM z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in seveda tudi sindikat in njegovo pasivnost.“

V operativnem načrtu dela Konference mladih delavcev smo zapisali naloge za reševanje vprašanj, ki se tičejo mladih delavcev.

Odločili smo se, da v svoje delovanje vnesemo več revolucionarnosti in okrepimo sodelovanje z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami. Veliko je primerov, da smo v temeljnih organizacijah združenega dela

ostali sami – brez vsebinske in konkretne pomoči sindikalne organizacije.“

Kakšne sklepe ste sprejeli na junjski problemski konferenci, na kateri ste obravnavali delo sindikata in povezovanje z OK ZSMS?

„Sprejeli smo več sklepov, s katerimi naj bi izboljšali sodelovanje med sindikatom in ZSM.“

Ugotovili smo, da je ocena o delu sindikata in njegovega povezovanja z ZSM realna. Kritično ocenjujemo predvsem delo sindikata na samoupravnem področju, pri uresničevanju zakona o združenem delu, pri uveljavljanju OO sindikata v bazi in premajhnem konkretnem delu.

Mladi delavci smo sestavni del sindikata. Zato moramo z njim aktivno sodelovati, zagovarjati skupno sprejeta stališča ipd.

Mladi v OZD moramo kot enakovredna DPO biti prisotni pri vseh samoupravnih in družbenopolitičnih dogajanjih v OZD.

Zagotoviti moramo ustrezno zastopnost mladih delavcev v organih sindikata in v samoupravnih organih.

Konferenca mladih delavcev in njegovi organi morajo tesneje sodelovati z Občinskim sindikalnim svetom in njegovimi organi.

Za čim boljše sodelovanje med KMD in Ob SS ter OOS in OO ZSM je treba poiskati prave poti za skupno načrtovanje in izvajanje akcij. Le tako bomo lahko izboljšali dosedanje stanje. Z delom moramo pričeti takoj, saj bo le pravi in enoten nastop obrodil temu primerne sadove.“

Alojz Boc

Požar v ATC

V sredo, 10. avgusta malo po 21. uri je v ISKRI – Tovarni avtomatskih telefonskih central na Laborah v Kranju prišlo do požara na kompenzacijski napravi v transformatorski postaji. Delavci so hitro in pravilno ukrepali ter požar delno omejili že pred prihodom poklicnih gasilcev. V času požara je nad Kranjem divjala nevihta. Zaradi vremenskih neprilik je prišlo tudi do preboja v napravi za kompenzacijo. Verjetno ga je povzročila strela, ki je udarila v električno omrežje.

POŽARNOVARNA INSTALACIJA JE PREPREČILA KATASTROFO

„Ob 21.08 je vratar ATC Franc Markuta obvestil poklicne gasilce o požaru v transformatorski postaji ISKRE. Ko smo prihтели na kraj dogodka so delavci požar delno že omejili, skupaj smo ga v 10 minutah pogasili. Čez noč smo pustili gasilsko stražo. Pohvaliti moramo tudi vaše električarje, ki so pravilno ukrepali, vratarja, ki je pravilno in hitro javil požar Zavodu za reševalno in tehnično službo v Kranju...“, nam je med drugim povedal tovariš Kastelic z Zavoda za reševalno in tehnično službo Kranj.

V podobnih kritičnih situacijah se jasno pokaže sposobnost naših delavcev, da znajo pravilno ukrepati in zaščititi imovino pred uničenjem. Iskraši, ki so omenjeno sredo delali v popoldanski izmeni, so dobro opravili

dolžnosti, ki nam jih nalaga zakon o družbeni samozasčiti. Tudi med tistimi, ki niso sodelovali pri gašenju požara, ni bilo nobene nepotrebne panike.

Franc Markuta, vratar tovarne ATC:

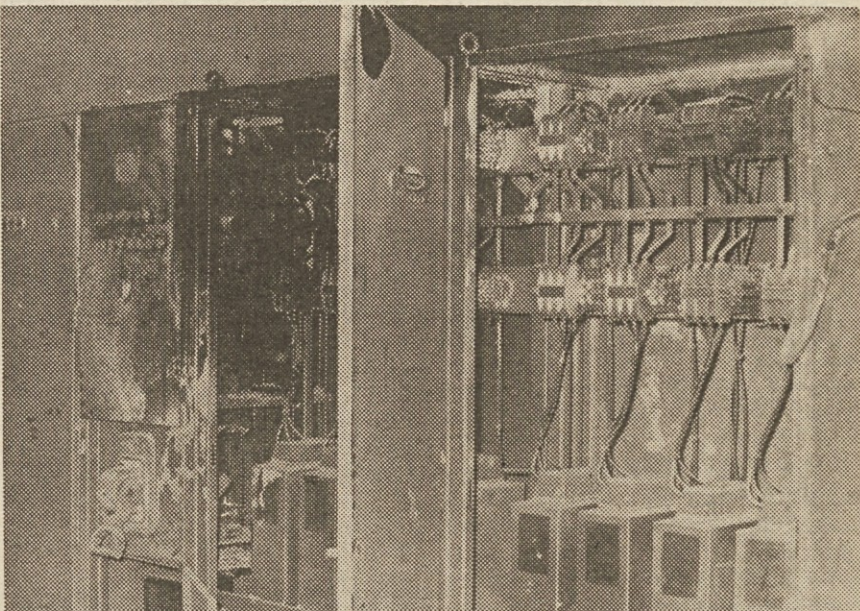
„Nekaj minut po 21. uri zvečer je ionizacijski javljalnik požara v TP sprožil signalizator požara oziroma zvočni in vizualni alarm v glavni vratarni. V vratarni je bil tedaj tudi dežurni tovarne Jože Cimperman, ki je takoj obvestil električarje. Sam pa sem poklical poklicne gasilce, s katerimi imamo stalno direktno telefonsko zvezo. O požaru sem obvestil tudi

direktorja tovarne Marjana Kristana in vodjo proizvodnje ATC Marjana Pokorna.“

Alojz Zorman, montaža reedovih kontaktikov:

„Zaslišal sem sumljive poke, ki so prihajali iz transformatorske postaje. Delavki sem rekel naj ustavi stroj. Odhitel sem do vrat TP, izza katerih se je že kadilo. Tedaj so iz kleti prihтели tudi električarji in odklenili prostor TP, ki je bil ves v dimu. Pričeli smo gasiti...“

V prostoru transformatorske postaje ni prazračevanja. Električarji, ki so bili ta dan slučajno v službi tudi

Delavci so se pošteno potrudili, da so ukrotili ognjene zublje, ki so švigali iz kovinskih omar.

ŠTUDIJ OB DELU

Predstavljamo vam VEKŠ

Tudi letos se številni Iskraši odločajo za študij ob delu. Zato bi vam radi tokrat predstavili Visoko ekonomsko komercialno šolo v Mariboru, ki ima svoje centre in sekcije za študij ob delu širom po Sloveniji.

VEKŠ ni znana le v Jugoslaviji, temveč tudi v tujini, predvsem v Avstriji in obeh Nemčijah. Ustanovljena je bila leta 1959 in je že prvo leto pričela z izrednim študijem oziroma s študijem ob delu. V preteklem obdobju je mnogim delovnim ljudem omogočila, da so dosegli višješolsko in visokošolsko izobrazbo ob redni zaposlitvi, kar je bistveno izboljšalo strukturo ekonomskih kadrov v našem gospodarstvu. Prav VEKŠ gre zahvala, da so študij ob delu vpeljale tudi druge visoke šole in fakultete v Jugoslaviji.

Študijski program VEKŠ se iz leta v leto izpopolnjuje in dopolnjuje, kot to zahteva naše gospodarstvo in vse širša povezava s svetovnim gospodarstvom. Študij ob delu na VEKŠ ni drag in je zato dostopen vsem, ki želijo doseči I. ali II. stopnjo ob delu.

Studentom, oziroma centrom in sekcijam nudijo profesorji in ostali delavci šole resnično vse (celo na račun svojega zdravja), pri tem pa na izpitih zahtevajo potrebno znanje. Za lenuhe in špekulante na VEKŠ ni prostora!

Tudi v Kranju imamo sekcijo VEKŠ za študij ob delu, in sicer že od ustanovitve šole. Letno se vpiše v Kranju od 90 do 120 novih študentov. Trenutno jih je v obeh letnikih 480. V preteklem obdobju je diplomiralo na prvi stopnji 311 študentov, letos jih bo še 30. Sekcija v Kranju organizira redna predavanja skoraj za vse predmete. Za težje predmete šola pošlje na konsultacijo redne profesorje, ki študentom še dodatno pomagajo predelati snov za izpit. Za vse predmete so izpiti v Kranju, lahko pa tudi na Centru VEKŠ v Ljubljani ali na sami šoli v Mariboru.

Smeri, ki jih lahko vpišete na VEKŠ so naslednje:

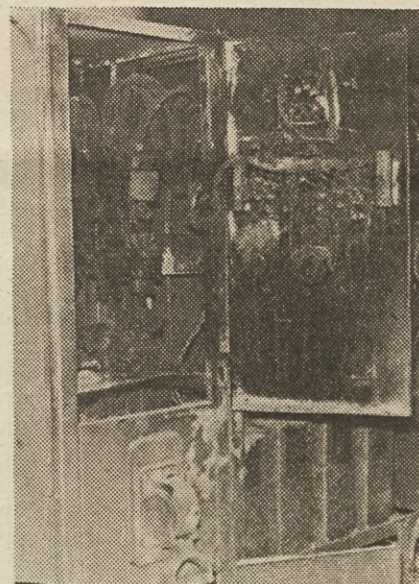
- smer za notranjo trgovino
- smer za zunanjo trgovino
- smer za turizem

- smer za transport in poslovno logistiko
- smer za bančništvo
- smer za poslovne finance
- smer za računovodstvo
- smer za organizacijo in poslovno upravljanje
- smer za poslovno informatiko
- smer za analizo in planiranje gospodarskega razvoja
- ekonomsko tehniška smer z usmeritvama:
 - za komercialo
 - za organizacijo.

V prvi letnik VEKŠ (z možnostjo izbire smeri ob vpisu v II. letnik) se lahko vpišejo kandidati, ki so pridobili potrebno znanje na gimnazijah, ekonomskih srednjih šolah, upravno-administrativnih šolah, tehniških šolah vseh smeri, delovodskih šolah, komercialnih, poslovodskih, hotelskih in podobnih šolah. Na VEKŠ pa se lahko vpišejo tudi kandidati, ki nimajo potrebnega znanja na navedenih šolah, če opravijo preizkus znanja iz matematike, tujega jezika in geografije.

Vse ostale informacije in prijave za vpis dobite pri Mariji Drab, ki kot tajnik sekcije vodi tudi vse administrativne posle, v Kranju na Prešernovi 11/1, tel. 21-975. Rok prijav za vpis na kranjsko sekcijo je 15. september.

popoldne, so pričeli gasiti z ročnimi gasilnimi aparati na prah. Goreči elementi iz plastike in goreča izolacija vodnikov so razvijali dušljive in strupene pline, zato so se morali med seboj menjavati. Med gašenjem so izklopili vsa stikala. Objekt tovarne

Kompenzacijska naprava je povsem zgorela.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Dušan Željznov

(9)

TITO V ISKRI

Tone Tičar je bil pred dvaindvajsetimi leti sekretar tovarne Iskra v Kranju. Danes je upokojenec in živi mirno in zdravo življenje v Preddvoru pod Storžičem, kjer si je uredil in postavil malo hišico za katero ne moreš reči ali je vila ali vikend, vendar dejstvo je, da v njej stalno biva in uživa tako zasluženi pokoj kot tudi prijetno, nevznemirljivo življenje v naravi.

Najin razgovor o Titovem prvem obisku v Iskri je potekal pod lipo na njegovem vrtu, ki je skrbno negovan. Sedela sva za mizo, jaz sem pil kavo, Tone Tičar pa je kar v kopalkah, bil je lep, sončen in topel avgustovski dopoldan, tekoče in brez posebnih naporov obujal spomine na maršalov prvi obisk v kranjski Iskri.

„Titov obisk pri nas je padel v čas,“ je začel moj sogovornik, „ko se je Iskra pod kapetanstvom Hrasta dokopavala do tistega, takrat izredno drznega in modernega koncepta, kakršnega ima še danes. Iskra je bila takrat tovarna kot nešteto podobnih tovarn pri nas in se zato ni dosti razlikovala od drugih podjetij. Vendar pa je direktor Hrast takrat vnesel nov koncept v iskriški razvoj in Iskra v Kranju je postala tovarna, ki si jo je bilo že takrat vredno ogledati tako zaradi njenega novega koncepta in njene organiziranosti kot tudi zaradi proizvodnih artiklov, ki so bili že takrat takšni, da nas ni bilo treba biti niti malo sram.“

Zavoljo vsega tega smo prišli na seznam tistih objektov, ki bi prišli ob kakršnikoli priložnosti v poštev ne samo glede maršalovega obiska, temveč tudi glede vseh drugih visokih obiskov, predvsem uglednih gostov iz tujine. Našo tovarno smo torej tedaj lahko mirne vesti pokazali tako visokim gostom iz tujine kot iz domovine. Tako smo imeli v tistem času obiske državnikov iz tujine od U Nuja do Haile Selasija preko nekega jemenskega princa, katerega imena se danes ne spominjam več.

Na obisku v proizvodnem oddelku Iskre.

Torej, z eno besedo, pred dvaindvajsetimi leti je kranjska Iskra postala podjetje, ki je bilo zanimivo za obiske najrazličnejših državnikov iz tujine in domovine.

Za Titov obisk je takrat vedelo zelo malo ljudi v tovarni in še ti so zanj izvedeli takorekoč tik pred zdajci. Mi, ki smo za obisk zvedeli nekaj ur poprej, smo seveda vso zadevo ohranili v najstrožji tajnosti, vendar moram reči, da je tudi ta skrivnost kaj kmalu splahnela in ves kolektiv je živel v velikem pričakovanju Titovega obiska.

Pri vsem tem seveda ni treba še posebej govoriti o tem, da smo za obisk tovarno dobro počedili. Moja dolžnost kot sekretarja podjetja je bila tudi v tem, da je celotni interni protokol takrat ležal na mojih ramenih, kar je bila seveda zadožitev tudi slehernega mojega naslednika.

Tako je bila takrat moja dolžnost tudi ureditev in okrasitev tovarne, priprava male zakuske ob koncu obiska in seveda vsa notranja varnost. Skratka, pot predsednika po tovarni je bila natanko določena vnaprej.

To so bile torej takrat moje naloge in zadožitve. Reči moram, da smo z vso skrbjo za maršala storili vse, kar je bilo mogoče v takratnih danih razmerah. Skušali smo tudi obdržati določeno disciplino kolektiva, ki je bila, to moram še danes poudariti, zgledna med celotnim Titovim obhodom tovarne, a je, razumljivo, popustila na koncu, ko je prišlo do množičnega prihoda delavcev na tovarniško dvorišče, kjer smo komaj ohranili sila ozek prostor okrog maršala samega, kar je tudi razvidno s fotografij. To je seveda razumljivo, saj je sleherni takrat hotel biti čim bliže maršalu.

Kot torej vidite, je bila tedaj moja naloga vsekakor zagotovo nenavadna in tudi vzdušje je bilo enkratno: na eni strani me je tlačila skrb, da bi obisk potekal čim bolj nemoteno in po programu, na drugi strani pa je tako mene kot vse nas prevečala radost, da nas je obiskal naš predsednik.

Ko se danes spominjam obiska, še dobro čutim in vem, da nas je takrat Tito prav vse pritegnil s svojo neposrednostjo. Na začetku smo bili vsi nekako odreveneli, polni treme, kar je tudi razumljivo.

Dobro se še spominjam, kako je avtomobil s Titom pripeljal na dvorišče tovarne, obstal in nekaj časa ni bilo nikogar okrog njega. Potem pa je k avtomobilu priskočil direktor Hrast, odprl vrata avtomobila in tako takoj upostavil prisrčen stik, z njim pa sta odpadli vsa naša rezerviranost in trema.

Seveda smo takrat stali okrog avtomobila z določenim rešpektom, kajti ne dogaja se sleherni dan, da lahko sprejemaš predsednika republike v svoji sredini. Kot sem že dejal, vsi smo bili nekam štorasti in odreveneli in ko je Hrast prebil vso to našo togost je vse, kot sem že dejal, postalo takoj neposredno, neuradno in sproščeno, to pa je seveda sprostito tudi vse nas, ki smo stali v vrsti.

Sprašujete me, če se spominjam kake podrobnosti, Titove opazke, omembe ali kakega stavka, medtem ko je hodil skozi obrate naše tovarne. Iskreno povedano, ničesar podrobnejšega se ne spominjam, sicer pa sem se takrat gibal sicer v določeni maršalovi bližini, kajti hodil sem spredaj kot nekakšna predhodnica in tako med obiskom nisem bil v neposrednem stiku s predsednikom, tako kot sta bila to Hrast in Rajgelj.

Za 53% večji obseg proizvodnje

Rezultati poslovanja I. polletja 1977 so dobri in lahko rečemo, da smo naredili veliko glede na preteklo obdobje ter plan. V primerjavi s I. polletjem 1976 je fizični obseg proizvodnje za 53% večji, vendar v celoti ni dosegel planiranega. Zaostanek je malenkosten (1%), ki pa ob zaključku leta pomeni izpad planirane proizvodnje in s tem tudi ostalih kategorij (CP, D in ČD). Največje proizvodne uspehe znotraj DO imajo v TOZD Upori in Keramika. Indeksi rasti po posameznih TOZD, izračunani na celoletni plan, dinamični plan in realizacijo v enakem obdobju I. 1976 omogočajo vpogled v uspešnost posameznih kolektivov.

Indeksi realizacije fizičnega obsega proizvodnje v obdobju I-VI/77:

SKUPAJ IEZE	49	92	153
Elektroliti	41	83	132
Feriti	51	104	125
Keram. kondenz.	48	90	141
Keramika	55	103	158
Magneti	57	104	124
Orodjarna	51	101	141
Polprevodniki	50	96	137
SEM	49	99	131
Upori	48	88	180

Vzroki za visoke indekse so v izredno slabih rezultatih I. polletja 1976 in spoznanju, da bomo lahko le z večjimi proizvodnimi ter drugimi rezultati dosegali dovolj visoko akumulacijo za našo razširjeno reprodukcijo. To spoznanje je posledica realnega stanja naših programov, ki so v času svojega obstoja že prešli večji del svoje življenjske dobe. Kakor drugod, tudi pri nas potrebujemo hitrejšo realizacijo že osvojenih novih izdelkov in tehnologij ter avtomatizacijo proizvodnje. Del te naloge se že uresničuje preko novih investicij. Tu so mišljeni zlasti: projekt mikroelektronike, tovarna potenciometrov, feritov, elektrolitov, razširitev specialnih elementov ter nekatera manjša vlaganja kot tudi sanacije (KEKO in Polprevodniki).

Čeprav se je proizvodnja povečala za več kot 50%, je število zaposlenih

le za 1% večje od povprečja v enakem obdobju I. 76. Primerjava porasta števila zaposlenih od 1. 1. do 30. 6. 1977 da indeks 104 oz. pomeni, da smo v tem času zaposlili 119 delavcev. Kadrovska politika kot ena bistvenih v DO, oz. TOZD še ni našla svojega pravega mesta. Pomanjkljivosti je čutili zlasti na področju izobraževanja in usmerjanja, vzgoji sposobnih kadrov ter nagrajevanja po delu.

Z letnim načrtom predviden obseg materialnih stroškov ni nastal v mejah plana. V celoti so za 4% presegle načrtovane in v končni fazi zmanjšali dosežene proizvodne ter prodajne rezultate. Pomanjkljivost, ki se nam pojavlja na tem področju, je v nedosledni kontroli posameznih vrst stroškov glede na obseg poslovanja in načrtovano višino. To slednje je naša slaba točka, saj trošimo, kot da ne bi imeli nobenih omejitev. Tako postaja plan le formalnost, z njim pa tudi sklepi samoupravnih organov, ki so ga sprejeli.

Izgotovljeno proizvodnjo smo skoraj v celoti tudi prodali. Kot velik izvoznik smo tudi v letošnjem letu pretežno del proizvodnje izvozili. Doseženi izvoz v višini 5,5 mio dolarjev ali 98,5 mio din predstavlja 44% realizacijo letnega načrta in je za 40% večji kot v enakem obdobju preteklega leta. Če upoštevamo izvozno stimulacijo in premije v višini 20,5 mio din ter stroške izvoza, provizije in tečajne razlike v višini 9,2 mio din, potem znaša skupen izvoz 109,9 mio din. V prvem polletju 1976 nam je izvoz v strukturi celotnega prihodka znašal 26%, s planom za I. 1977 smo predvideli 38%, realizirali pa 31,5%. Zmanjšan delež izvoza je posledica visoke realizacije na domačem trgu, ki je za 12% preseglala planirano v I. polletju 1977. Kljub lepim uspehom ne gre vse tako kot smo predvidevali. Manjši izvoz od planiranega v sedanji fazi ne predstavlja bistvenih odklonov, vendar bo ob uresničenih napovedih, da je v

drugem polletju 77 pričakovati zmanjšanje naročil za izvoz, povzročil zmanjšanje dohodka. Dokaj resno težavo pri prodaji v izvozu predstavljata kvaliteta in zamujanje dobavnih rokov.

FINANČNI REZULTATI

Najbolj zanimivi in v končni fazi so finančni rezultati, ki sta jih omogočila aktivnost ter prizadevanje zaposlenih. Zaradi številnih sprememb v zakonodaji na tem področju, posebno zaradi novega zakona o obračunu po plačani realizaciji, so primerjave letošnjih podatkov na I. polletje I. 1976 v veliki meri nerealne. Doseženi celotni prihodek je presegel načrtovano višino za 3% in je 2-krat večji kot v I. polletju preteklega leta. Dohodek v višini 141,2 mio din je presegel načrtovano višino za 1% in je za 20-krat večji kot v obdobju I-VI/76. Čisti dohodek v višini 126,5 mio din ni dosegel načrtovanega (49%), medtem ko so osebni dohodki in prejemi presegle planirano višino za 2%. Manjši ČD od planiranega in večji osebni dohodki so povzročili, da so ostanek dohodka oz. skladi v višini 15 mio din dosegli le 38% načrtovanih. Tako nizki skladi nam še ne omogočajo razširjene reprodukcije. Del poslovne politike tvori politika osebnih dohodkov. Naša DO je bila v preteklih letih standardno na dnu lestvice po višini osebnih dohodkov. V I. 1976 smo imeli npr. za 1.000 din nižji povprečni osebni dohodek kot v ZP Iskra. Nizki osebni dohodki so bili vzrok, da smo v planu za leto 77 predvideli nekoliko večje povišanje OD. Realizacija prvega polletja 77 kaže, da smo ga povečevali še hitreje kot smo planirali. Povprečni neto osebni dohodek v DO z višino 3.616 din je za 36% večji kot v prvem polletju 1976. Glede na rast življenjskih stroškov v istem obdobju, ki znaša 13,6%, so naši realni OD porasli za 22,4%. Glede na povprečne neto osebne dohodke SRS v prvih štirih mesecih tega leta, ki znašajo za industrijo 4.089 din, pa smo še vedno med tistimi, ki imajo podpovprečne OD. Kljub temu pa ne bi smeli dopustiti prekoračitve planiranih sredstev. Takšno nadaljevanje bi namreč lahko imelo negativne finančne posledice. V spodaj prikazani tabeli povprečnih neto osebnih dohodkov na zaposlenega, ki so izračunani na podlagi povprečnega števila zaposlenih in brez všteti nadur, je potrebno upoštevati kvalifikacijsko strukturo zaposlenih posamezne TOZD oz. skupnosti.

DO	92.197	2.867	3.616	136
DS SSS (+SO)	6.267	139	5.200	136
Elektroliti	4.543	156	3.274	118
Feriti	6.888	228	3.485	127
KEKO	10.927	436	2.806	114
Keramika	4.403	146	3.478	128
Magneti	2.249	62	4.185	118
Orodjarna	2.041	53	4.441	126
Polprevodniki	14.848	453	3.556	142
SEM	5.711	160	4.117	127
Upori	34.320	1.034	3.717	147

Izredno nizko poprečje v keramičnih kondenzatorjih je posledica slabega poslovanja v preteklih letih in sedanjega poteka sanacije. Rezultati poteka sanacije v keramičnih konden-

KERAMIČNI KONDENZATORJI

Poslovanje v prvem polletju

V TOZD Keramični kondenzatorji v Žužemberku so v letošnjem I. polletju dosegli 48% planiranega celoletnega fizičnega obsega proizvodnje ali za 41% več kot v istem obdobju lani. Stroški so dosegli 44% glede na letni plan. Na domačem trgu je TOZD dosegla za 65% z letnim načrtom predvidene prodaje, izvozila pa je za 508.000 USA dolarjev. Ta znesek predstavlja 35% letnega plana izvoza. Količinsko je bil izvozni plan dosežen, kar pa žal ne velja za planirane cene izdelkov TOZD. Izvoz v I. polletju je bil v celoti izvršen na konvertibilno področje.

Omenjene rezultate so dosedaj dosegli izključno z velikimi lastnimi napori (z boljšo organizacijo dela ter večjo angažiranostjo vseh zaposlenih). Rezultati sanacijskega programa TOZD pa bodo vidni šele I. 1979, ker vsi sanacijski krediti še niso v celoti odobreni in bodo praktično izkoriščeni šele v I. 1978.

Ostanek dohodka za I. polletje je 1.860.000 N din. Dosegli so torej velik napredek, to pa predvsem po zaslugi strokovnosti in angažiranosti na področju ekonomike poslovanja.

zatorjih so pozitivni, vendar TOZD v celoti ne sledi načrtanemu programu, predvsem na področju izvoza, pa tudi proizvodnje. Doseženi skladi v višini 1,8 milijonov din so vsekakor lep uspeh, ki pa je skoraj v celoti dosežen z nizkimi osebnimi dohodki. Polletni obračun teja, da TOZD izdelava podrobno poročilo o poteku sanacije. V Trbovljah so Polprevodniki tudi dosegli pozitivne rezultate. Tako obe TOZD, ki sta v sanaciji, posljeta uspešno.

K temu grobem pregledu poslovanja in izpolnitve letnega načrta sodita tudi samoupravna in družbenopolitična dejavnost. S hitrim in obveznim sprejemanjem določenih SS ter drugih aktov smo razvedenili vlogo zborov delovnih ljudi in tudi samoupravnih organov.

Selitev in rekonstrukcija Feritov

Razširitev proizvodnje, nove proizvodne zmogljivosti - Svečana otvoritev poslovne enote v Solčavi bo septembra - Novi prostori v Ljubnem

TOZD Feriti v letošnjem poletju doživlja temeljito in obširno rekonstrukcijo. Vrednost slednje dosega cca 3 milijarde S din. Obsega razširitev in modernizacijo proizvodnje ter ureditev pogojev za delo tehničnih služb. Te in pa VF keramika so se preselile v novi dvoetažni prizidek Feritov v Stegnah v Ljubljani. Skupna izmera prostorov je 1200 m². Tako bodo dosegli, da bo do konca letošnjega poletja proizvodni proces v Feritih smotrno urejen, s smiselno tehnološko povezavo. Gradbena in adaptacijska dela sama so znesla približno eno tretjino stroškov, ostali znesek pa je bilo treba odšteti za strojno opremo, ki večinoma že obratuje v redni proizvodnji, čeprav še ni dokončno postavljen.

TOZD pripravlja še druge proizvodne zmogljivosti. Del novih prostorov je pridobila v Ljubnem ob Savinji. Tam bo v središču kraja kupljena in adaptirana zgradba, ki bo vselej za letošnjem oktobru. 50-članski kolektiv omenjene poslovne enote, ki deluje že 4 leta v najetih prostorih, bo tako prišel do ustreznih lastnih prostorov, primernih za proizvodnjo navitih komponent. Letos pa je bil adaptiran tudi že nezasedeni del osnovne šole v Solčavi. Tam od 15. maja letos izdeluje navite komponente 20 delavk Iskre. Svečana otvoritev te nove poslovne enote je predvidena ob prazniku občine Mozirje v prvi polovici septembra letos.

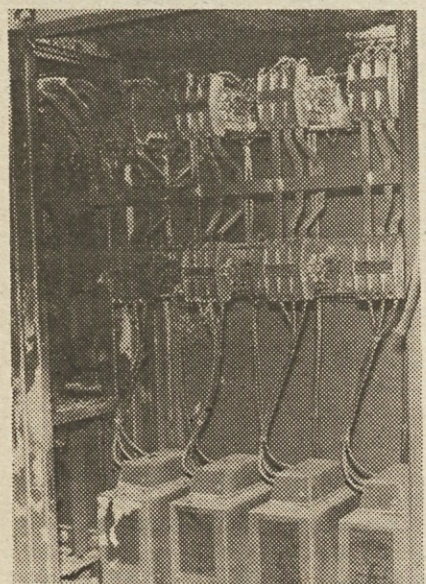
Z vsemi omenjenimi deli so zaradi velikih proizvodnih potreb in ugodnih okoliščin za pridobitev dodatnih lastnih prostorov v Ljubnem in Solčavi

To pomanjkljivost smo sicer poskušali odpraviti, vendar je to proces, ki bo izoblikoval pravo odločanje, ter ga ločil od formalnega. Že v prvem polletju smo aktivno pristopili k uveljavljanju vsebine ZZZ, vendar kljub vsem postavljenim rokom v nalogah zamujamo. Premalo se zavedamo nove vsebine, še posebno družbenoekonomskih odnosov in še vedno v celoti nimamo opredeljenih določenih z zakonom nejasno opredeljenih vprašanj. Samoupravni dejavnosti daje svoj prispevek delovanje DPO, ki pa niso vedno dovolj odgovorne do prevzetih obveznosti. Tu sta mišljeni DU in nekatere OOS.

Za realizacijo letnega načrta v celoti je nujno treba omejiti stroške, povečati kvaliteto in proizvesti ter prodati celotno planirano proizvodnjo.

O. Z.

INDUSTRIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE

Nekaj opreme so rešili.

(Nadaljevanje s 3. strani)

ATC je bil v temi, delovala je le zasilna razsvetljava.

Tine Kokalj, vodja zavarovanja pri oddelku za varnost:

„Če v TP ne bi bilo ionizacijskega javljalnika požara, bi bile posledice lahko veliko večje, saj bi požar kasneje opazili. Oddelek reedovih kontaktikov ima v bližnjem prostoru dovod vodika...“

Janez Drašler, dipl. inž. - vodja oddelka za elektroinstalacije pri projektivno investicijskem oddelku ISKRE Elektromehanike: „Med nevihto je v kompenzacijski napravi v transformatorski postaji prišlo do preboja. Izolacija se je vnela in gorela z močnim plamenom. Požarnovarnostna instalacija tudi tokrat ni zatajila, kar je preprečilo še večji požar. Če v prostoru ne bi bilo javljalnika požara, bi se lahko vnela še druga naprava. Plamen bi se lahko razširil še na nizkopetostno stran transformatorske plošče, kar bi povzročilo večdnevni izpad proizvodnje ATC. Lahko bi se bili vneli celo kabli nad celicami in

transformator. V tem primeru bi bila škoda neprimerno večja.

Ob vsem tem velja poudariti, da smo javljalik požara projektirali v prostor TP sami, čeprav ga v projektu, ki ga je izdelalo podjetje IMP iz Ljubljane, ni bilo...“

POŽRTOVALNI ELEKTRIKARJI SO PREPREČILI VEČJO ŠKODO

Pohvaliti moramo naše elektricare, ki so sami pričeli gasiti. Poklicali so tudi dežurnega elektrika iz tovarn v Savski Loki, da so skupaj izklopili TP, izključili varovalke za kompenzacijo in po požaru ponovno vključili omrežje, da je delo potekalo nemoteno naprej. Tudi naslednji dan je proizvodnja tekla nemoteno, le enote za kompenzacijo so bile izključene.

Požar je po prvih ocenah povzročil najmanj 150.000 dinarjev škode. Napravo za kompenzacijo, ki je uničena, je projektiralo in izdelalo ljubljansko podjetje IMP. Naša investicijska projektiva bo v prihodnje verjetno sama projektirala podobne kompenzacijske naprave, kot je to storila že ponekod v ISKRINIH tovarnah v Savski Loki in Kranju. Za TP na Laborah pa bodo skupaj s strokovnjaki IMP-ja poskušali najti bolj ustrezno rešitev, da bi podobne požare po možnosti popolnoma preprečili.

Marjan Kristan, direktor TOZD ATC: „V popoldanski izmeni dela v tovarni ATC okrog 50 ljudi. Naši delavci so pravilno ukrepali. Na pogorišču je vso noč ostal en električar, da bi ukrepal, če bi se še kaj vnelo. Panike ni bilo. Sami smo skupaj s poklicnimi gasilci preprečili še večjo škodo, ki bi lahko nastala...“

Menimo, da so se naši delavci ob tem nepredvidenem dogodku dobro izkazali. Pohvala gre predvsem vratarju Francu Markutu, ki je hitro obvestil poklicne gasilce in postavil stražo pred glavni vhod, elektrika Branetu Jakhlu, Ljubu Arizanoviču, Francu Ribnikarju, Alojzu Zornanu iz montaže reed kontaktika in vzdrževalcu Branetu Brodarju in vsem ostalim delavcem, ki so, vsak po svoje, pomagali pri gašenju požara v transformatorski postaji.

Alojz Boč

K novem zakonu o pravnem postopku

V štev. 4 zveznega uradnega lista, datiranega 14. januarja 1974 (prišel v Slovenijo 26. 2. 1977!), je bil objavljen nov zakon o pravnem postopku.

Ne želimo navajati vse vsebine, vendar menim, da je nujno potrebno, opozoriti na dve novosti. Proti vsaki sodbi je dopustna pritožba. Če izda sodbo občinsko sodišče, rešuje pritožbo okrožno sodišče, vložiti jo je pa treba v 15-dnevem roku na občinskem sodišču. Če izda sodbo okrožno sodišče, rešuje pritožbo republiško sodišče, vendar je treba pritožbo vložiti v 15 dnevih na okrožnem sodišču. Skratka: pritožbo je treba vedno vložiti v določenem roku pri tistem sodišču, ki je izdalo sodbo, proti kateri se pritožujemo.

Razen navedene pritožbe praktično doslej ni bilo nadaljnega pravnega sredstva.

Pritožba v 15 dneh je tudi po novem zakonu dopustna. Sodba pritožbene stopnje je z vročitvijo strankam pravomočna, vendar sta po novi ureditvi dopustni še dve izredni pravni sredstvi.

1. revizija,
2. zahteva za izreden preskus pravomočne sodbe pred Zveznim sodiščem.

Zoper pravomočno sodbo, izdano na pritožbeni stopnji, lahko stranka vložijo revizijo v 30 dneh od vročitve prepisa pritožbene sodbe.

Ker se pa najvišje stopnje naj ne ukvarjajo z malenkostmi, ni revizije v premoženjskoprvnih sporih, v katerih se tožbeni zahtevek nanaša na denarno dajatev, na izročitev stvari ali izvršitev kakšne druge dajateve, če

vrednost spornega predmeta izpodbijana dela pravnomočne sodbe ne presega 5.000 dinarjev.

Prav tako ni revizije v drugih sporih, ki se ne nanašajo na denarno dajatev, če vrednost spornega predmeta ne presega 5.000 dinarjev. Kljub temu izjemam pa je revizija dovoljena ne glede na vrednost spornega predmeta

a) v sporih o preživljanju,
b) v sporih iz delovnih razmerij,
c) v sporih iz avtorskih pravic,
d) v sporih, ki se nanašajo na varstvo in uporabo izumov in tehničnih izboljšav, vzorcev, modelov in znamk ter pravice do uporabe firme ali imena in v sporih iz neloyalne konkurence,
e) v premoženjskih sporih, vstevši tudi odškodninske spore, ki nastajajo iz protistavnih ali protizakonitih pravnih poslov in dejanj, s katerimi prihajajo organizacije združenega dela ali delovni ljudje v drugih republikah oziroma avtonomnih pokrajinah, s tem pa tudi te republike oziroma avtonomni pokrajini, v neenakopravnem položaj na enotnem jugoslovanskem trgu. O reviziji odloča vrhovno sodišče v republiki (oziroma avtonomni pokrajini).

Vložena revizija pa ne zadrži izvršitve pravnomočne sodbe, zoper katero je vložena.

Revizija se lahko vložijo zaradi bistvene kršitve določb pravnega postopka.

Katere so take bistvene kršitve pravnega postopka, tega ne bi tukaj naštevati, so pa navedene v 354. členu navedenega zakona in se lahko vsakdo, kadar se čuti ogroženega, o tem pouči ali se pa obrne po pomoč na

(Nadaljevanje na 5. strani)

Konkretno o dohodkovnih odnosih

Marina Kolenčeva, ki je pred kratkim diplomirala na prvi stopnji ekonomske fakultete je za diplomsko delo obdelala dohodkovne odnose med dvema domačima tozdoma in prodajo na konkretnem primeru. Gotovo je treba pozdraviti tako stvarno delo in študentom priporočiti posnemanje.

Zanimivo je, da je Marina Kolenčeva vzela v obdelavo tako aktualno temo, zlasti zato ker je dolgoleten operativec v računovodstvu – študirala je ob delu. Tako se je v problematiko poglobila in ostala v zelo konkretnih okvirih, saj iz prakse pozna poslovanje in pretok sredstev med tozdi in prodajo.

Naloga ima naslov: „Delitev skupno doseženega dohodka med proizvodno in trgovsko organizacijo.“ V uvodnih pasosih razloži organizacijo Iskre na delovne organizacije in TOZD ter ustanov skupnega pomena. Nato naznači in utemelji združitev, odvisnost in medsebojne relacije posameznih enot.

Nato preide na svojo temo: Vlaganje dela in sredstev v kavni mlinček, ki ga proizvaja v kooperaciji s tujim partnerjem v TOZD Elektromotorji in TOZD Montaža, prodaja pa ga Prodajno področje DO direktno ali preko IC. V procesu projektiranja, planiranja proizvodnje, proizvodnje in prodaje so soudeleženi vsi partnerji v skupnem prihodku. Važno pa je dejstvo, da so vsi kooperanti in prodaja stimulirani, da enotno planirajo, nastopajo enotno na trgu vključno z raziskavo tržišča, združujejo sredstva za finansiranje procesa, s tehniko internega obračuna pa zagotovijo, da je vsak partner stimuliran za zniževanje stroškov in dviganje produktivnosti. Tako si zagotovijo enake kriterije za vrednotenje delovnih prispevkov posamezne TOZD ali prodaje. Obenem pa sta oba tozda, ki kooperirata stimulirana, oziroma pri skupnem dohodku udeležena tako, da sta zainteresirana za dobro gospodarjenje drugega partnerja.

Za prodajo pa je Marina zapisala: „Povezava med proizvodnjo in prodajo pa se kaže v postavitvi odstopljeni rabat, ki ga proizvodnja odstopa trgovini za izvajanje prodajne funkcije. Stopnja rabata, ki jo določita sporazumno trgovska in proizvodna organizacija pravtako predstavlja primarno delitev skupno doseženega prihodka... IC in Elektromotorji skle-

neta samoupravni sporazum o delitvi skupno doseženega dohodka zaradi sekundarne delitve odstopljenega rabata, pač glede na vložena sredstva pri proizvodnji in prodaji tega izdelka.“

Tovarišici Kolenčevi čestitamo ob diplomi in želimo mnogo uspeha pri delu. Sodelavcem pa naj bo Kolegica Marina zgled, kako dolgoletni praktik ob konkretnih nalozah in enoličnem delu z golimi številkami lahko tvorno sledi napredku samoupravne družbe.

KF

Biserka Balderman.

Pokrit plavalni bazen je bila za Železnike velika pridobitev. Tu je kopalni mojster Branka Demšar.

Na kratko

SKUPNE SLUŽBE IŠP v Škofji Loki bodo imele od prvega septembra naprej drsni delovni čas. Obvezni delovni čas je od 7. do 13. ure, ob sredah od 7. do 15. ure, premični delovni čas pa je od 5,30 do 16. ure.

GOSPODINJSKI APARATI Škofja Loka bodo v kratkem dali na trg akcialni kalorifer. Imel bo maksimalno moč 2000 W, bo brezšumen s sobnim termostatom. Imel bo plastično ohišje, pozimi ga bo mogoče rabiti za ogrevanje, poleti pa za ventilator.

SKLADIŠČA, ki so zdaj v Ljubljani na Masarykovi in v Hrastju, se bodo v nekaj mesecih preselila v nove prostore v Javnih skladiščih. Novi prostori, za katere je IC že podpisal pogodbo, bodo sodobna regalna skladišča v obsegu okrog 4000 kvadratnih metrov.

KF

(Nadaljevanje s 4. strani)

sodišče, k odvetniku ali kakšnemu verziranemu pravniku.

Poleg tega je revizija dopustna tudi zaradi zmotne in napačne uporabe materialnega prava.

Revizije ni mogoče vlagati zaradi zmotne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja. To je treba navajati že v pritožbi. Če stranka naknadno zve za nova dejstva, ki utegnejo povzročiti drugačno sodbo, lahko to uporabi v zahtevi za obnovo postopka.

Revizijsko sodišče preskusi izpodbijano sodbo le v mejah izpodbijanih razlogov, ki morajo biti navedeni, in v izpodbijanem delu, vendar pa uradoma pazi, ali ne gre tudi za bistveno kršitev določb zakona (ZPP) iz člena 354/10 in na pravilno uporabo materialnega prava. Stranke sicer smejo navajati nova dejstva in predlagati nove dokazne, vendar le v primeru, če s tem dokazujejo bistveno kršitev ZPP, zaradi katerih je vložena revizija.

Revizijo je vložiti pri sodišču, ki je izdalo sodbo na prvi stopnji in sicer v toliko izvodih, da prejme enega sodišče, enega javni tožilec, enega pa nasprotna stranka.

Če je revizija dovoljena, pravočasna in popolna (ni pomanjkljiva), pošlje en izvod sodišče takoj nasprotni stranki, ki sme v 30 dneh podati odgovor.

O reviziji odloča revizijsko sodišče brez obravnave in sicer lahko postopek razveljavi in dostavi predmet sodišču prve ali druge stopnje v novo odločanje ali sodbo spremeni ali jo potrdi. Če revizijsko sodišče sodbo potrdi ali spremeni, izda sodbo, če zadevo vrne v nov postopek, izda sklep.

Poleg revizije nam je nov zakon, kakor rečeno, prinesel tudi izredno

pravno sredstvo: zahtevo za izreden preizkus pravnomočne sodbe pred Zveznim sodiščem.

To zahtevo je možno vložiti zaradi preizkusa sodbe v premoženjsko pravnih sporih, včevši tudi odškodninske spore, ki nastanejo iz protiusstavnih in protizakonitih pravnih poslov in dejanj, s katerimi prihajajo organizacije združenega dela ali delovni ljudje na območju drugih republik in avtonomnih pokrajin, s tem pa tudi na te republike oziroma avtonomni pokrajini v neenakopraven položaj na enotnem jugoslovanskem trgu, če je bila revizija ali zahteva za varstvo zakonitosti (ki jo vložijo pristojni javni tožilec) zavrnjena ali je bilo zahtevi ugodeno ali je bila napadena sodba spremenjena, in sicer v 30 dneh od prejema izpodbijane odločbe.

Če je o zadevi že razsojalo Zvezno sodišče, ta zahteva ni možna. Zahtevo je vložiti naravnost pri Zveznem sodišču v Beogradu (po pošti) v zadostnem številu izvodov za sodišče, nasprotno stranko in zvezno javno tožilstvo. Nasprotna stranka in zvezni javni tožilec lahko podata v 15 dneh svoj odgovor na zahtevo. Če je zoper isto odločbo (sodbo) vložil zahtevo za varstvo zakonitosti zvezni javni tožilec, stranka pa zahtevo za preizkus sodbe, odloča o obeh sodišče z eno odločbo.

Navedena pravna instituta sta (ponovno) uvedena zaradi tega, da pride v enakih zadevah v Jugoslaviji do enotnega sojenja, pa tudi zaradi zavesti pravne varnosti strank. Očitno je, da se bo delo zveznega sodišča zaradi revizij povečalo, da bodo zadeve enotno reševane, dokler nimamo popolne zakonodaje.

Seveda bo pa treba za revizijo plačati tudi sodne takse, na kar mora biti stranka pripravljena.

Prisedil Cafl

Od Varšave do Kornatov

Znamo dopustovati? Znamo izkoristiti prosti čas? Kakšne spremembe smo poiskali med dopustom? Ta vprašanja so se mi motala po glavi, ko sem spraševal sodelavce, kako so letovali. In odgovori? Zelo zanimivi so!

MARJAN ŽITNIK, oblikovalec v Marketingu: Med dopustom sem izkoristil Katrco do zadnjih zmogljivosti. Najprej smo se s kolegi naložili in šli obiskat prijatelja, ki študira v Varšavi. Poti so bile ravne z vijugami. Avstrija, Zapadna in Vzhodna Nemčija – Poljska. Kulturna in politična zgodovina je zaživela pred nami. Stara mesta kar nehote postavijo človeka v dogodke, ki so zvezani z njimi. Po enem tednu potepanja po Evropi sem šel v Istro. Morje je Meka sodobnega človeka. Pa se nisem šel stacionarnega turizma. Šotor sem postavil, kjer se mi je žahotelo. Pa Katrca mi je dobro služila. No, moram biti pošten in povedati, da mi je enkrat ušla s ceste. 15 metrov po bregu – na kolovoz. Vse se je končalo brez prask. Konec dober – vse dobro.

Mirko Rejc, Viko Debeljak ter Mihaela in Ivan Beguš.

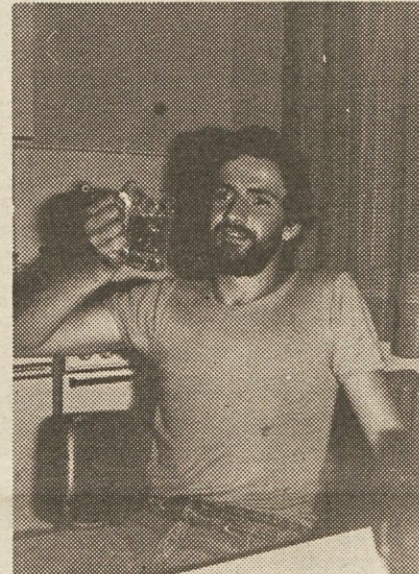
VIKA DEBELJAKA, MIRKA REJCA in IVANA ter MIHAELO BEGUŠEVA sem našel pri podiranju zidarskega odra: „Ste že bili na morju?“ „O madona, kje pa“, je za vse povedal Viko Debeljak, ki z ostalima dela hišo v Škofji Loki. „Čez dober teden se bom selil, končujem zadnja dela in vsega zmanjkuje za morje – časa in denarja pa še posebno. Smeha in šal ni bilo ne konca ne kraja, ko smo začeli debatirati o trdnosti poda

otočskih hišice, ki jih uporabljajo ob ribolovu in kadar pridejo k ovcam.

Tudi ribarila sva in nabirala školjke. Skuhala sva čudovit brodet – odlično dalmatinsko specialiteto iz rib in zelenjave. Prava pojedina je bila ob mastnem loncu. Nekaj sva pustila v loncu za drugi dan in pokrito z desko in obteženo s kamnom pustila na obali. Zjutraj sva našla pomit lonca! Je bila ovca? Kača? Popoldne pa jo po bregu primaha prikupen muc in ogleduje „corpus delicti“. Tat je bil identificiran.

Tudi na Dugem otoku sva obiskala sodelavce. Čudovit kamp Mir je s svojim zelenjem, prikupnostjo in čisto vodo po vseh vodnih in skalnih pustinjah pravi biser. Odplula sva. Zašla sva v več kakor dva metra visoke valove – jugo je pihal. Ustavila sva tudi na najlepšem otoku Jadrana: na Pašmanu. Tu pa je civilizacija naredila svoje. Gliserji švigajo med kopalci, smučarjev na valovih je vse polno, voda smrdi po nafti – pobeignila sva na samotni otok. Pristala sva sredi velike kolonije školjk, degnje jim pravijo. Jedla in jedla sva ta okusni dar morja.

Eden najlepših spominov je plovba skozi ožino proti Šibeniku skozi ožino ob sončnem zahodu – fantastično. Vrnila sva se na otok Murter, kjer so naju že čakali najini starši in hčerka Ajda.

Marjan Žitnik.

v spalnici. „Veliko se da narediti med dopustom“, je zaključil Mirko, ki se bo selil za novo leto.

FRANC LOTRIČ, vratar v Elektromotorjih pa mi je zaupal, da je na dopustu že bil. „Kam pa ste šli za spremembo?“ „Na Češnjico“. (To je približno 400 metrov od Francetovega stanovanja). „Veste, na morju mi ne paše, morda bom šel jeseni za kak dan v hribe.“

BRANKA DEMŠAR, fizioterapevt in „bademojster“ v pokritem bazenu v Železnikih pa mi je povedala, da Iskraši med kolektivnim dopustom pridno plavajo. Ker je Sora mrzla, se kopajo v ogrevanem bazenu in se sončijo na terasi pred kopalniščem. Ob deževnem vremenu pa je obiskovalcev še več, ko ni mogoče na izlete. Tudi preko 150 ljudi se pride kopat kak dan. Z vsemi sindikalnimi organizacijami v Železnikih imajo dogovor, da ta kupi določeno število vstopnic in jih po polovični ceni deli članom. To zelo poveča obisk. Iskra jemlje mesečno blizu 400 kart. Pa tudi izletniki, ki gredo v Dražgoše in na Ratitovec se spotoma radi okopajo.

BISERKA BALDERMAN pa je imela najbrž najidealnejši dopust: „Z možem sva že lani v „španoviji“ s slikarjem Jesihom kupila večji čoln s kabino, v kateri se da tudi prespati in dvema motorjema. Cel mesec sva križarila po Jadranu. V Tribunju pri Šibeniku sva izplula. Na veliko jezo sva pred odhodom vse dopoldne popravljala motorje. Najprej sva prišla na otok Murter in pristala v Jezeru. Drugi dan pa sva se odpravila na Kornate. 365 otokov ima to otočje, kakor trdijo domačini. Tu v morskem prostoru, na prepekajočem soncu in na samotnih otokih sva zares doživela morje v vsej veličini. Na samotnih otočkih, pustih in golih, tu in tam poraščenih z žajbljem in edinimi prebivalci – ovcmi. Zanimivo. Ribič ali mornar, ki mora za več kakor en dan pristati zaradi valov, sme zaklati in speči jančka. Midva sva si to pravico pridobila, pa se je ne poslužila. Murterini – prebivalci Murterja imajo po

Franc Lotrič.

**DOBER ZAKLJUČNI USPEH
NA POKLICNI ŠOLI
ŠOLSKEGA CENTRA
ISKRA**

V tretjem letniku poklicne šole je bilo letos 82 učencev, štirje pa so se šolali ob delu. Tako je zaključni izpit opravljalo 85 učencev. Uspešno ga je opravilo 80 % učencev, in sicer trije z odličnim uspehom, 17 s pravdobrim, 39 z dobrim in 8 učencev z zadostnim zaključnim uspehom. 11 kandidatov ima popravne izpite, šest učencev pa bo moralo opravljati celotni zaključni izpit jeseni.

Generacija, ki je letos končala poklicno šolo, nas je prijetno presenetila. Pričakujemo, da bo pridobljeno znanje znala tudi uspešno uporabljati v praksi – v Iskrinih temeljnih organizacijah združenega dela.

Alojz Boc

Ivanu Bubniču v spomin

Dne 7. 8. 1977, prav na zadnji dan svojega letnega dopusta, se je v prometni nesreči smrtno ponesrečil.

Ivan BUBNIČ,

rojen 23. 6. 1927 v Pregarju v Brkinih.

Pokojni je že kot 13-leten fant spoznal, da je le v borbi dosegljiva zmaga nad fašizmom, in se je najprej priključil NOG, spomladi 1943 pa je vstopil v partizane in bil pri Višnji gori ranjen tako, da je ostal 50 % vojaški vojni invalid.

V TOZD Tovarna radijskih sprejemnikov Sežana je delal kot RTV mehanik, nazadnje kot kontrolor I skoraj 20 let. Bil je tih, skromen delavec, discipliniran. Večkrat je bil član samoupravnih organov, ali raznih komisij, član občinskega odbora Zveze borcev, član raznih športnih klubov.

O njegovi splošni priljubljenosti v TOZD, v občinskem okviru in v svojem rojstnem kraju je pričal ogromen sprevod, ko smo ga 9. 8. pospremili v njegovo zadnje počivališče.

Naj mirno počiva v svoji domači slovenski zemlji!

Kolektiv TOZD
tovarna radijskih
sprejemnikov Sežana

Izhodišča za opredelitev organizacijskih elementov v delovni organizaciji Iskra—Avtomatika

Na podlagi dogovora predstavnikov TOZD, DO AVTOMATIKA in SOZD ISKRA z dne 15. 7. 1977 ter v skladu s sklepom delavskega sveta z dne 20. 5. 1977 je kolegij glavnega direktorja delovne organizacije na sejah dne 19. 7. 1977 in 21. 7. 1977 sprejel naslednja izhodišča:

- TOZD naj se organizirajo povsod, kjer so za to zakonski pogoji. To pomeni, da število TOZD v DO IA ni omejeno po številu in vsebini (dejavnosti materialne proizvodnje oz. strokovnih del).
- Razvojno dejavnost organiziramo lahko v TOZD in DO IA. V TOZD organiziramo razvoj proizvodov in tehnologije v obsegu, ki TOZD omogoča učinkovito izvajanje glavne dejavnosti ter je tako namenjena vzdrževanju in inoviranju obstoječe vrste proizvodov in tehnologije. Razvojno dejavnost, ki zagotavlja programsko transformacijo pri uresničevanju srednjeročnih razvojnih ciljev združenih TOZD glede na možnosti in hotenja pa je možno organizirati kot TOZD skupnega pomena.
- Za organiziranje TOZD projektivne dejavnosti veljajo podobne ugotovitve kot za razvojno dejavnost. To dejavnost danes opravljamo v TOZD, razvojih, komercialnem področju, često tako, da projektanti niso povsem ločeni od dejavnosti razvoja ali komercialne.
- TOZD TRZENJE prevzame funkcijo prometa proizvodov (elementov, naprav in sistemov) ter storitev DO IA navzven v celoti, za celotni proizvodni ter eventualno dopolnilni asortiman. Ta TOZD pridobiva dohodek praviloma z udeležbo v skupnem prihodku.
- Nabavno dejavnost opravljajo TOZD. Smiselno koristijo TOZD nabave v okviru DO IC. Organizacija skupne nabave in spremljajoče dejavnosti je pogojena s posebno strokovno analizo in sporazumom.
- TOZD imajo svoj žiro račun. V DO pa oblikujemo interno banko, v skladu z zakonom o temeljnih kreditnega in bančnega sistema. Interna banka ima individualni poslovodni organ.
- Finančno-računovodsko področje v DO se reorganizira tako, da podle sedanjega finančno-računovodskega področja delimo na dela, ki jih prevzame interna banka, plansko-analitska služba v DO, dela knjigovodstva pa prevzamejo računovodstva TOZD.
- Zaradi racionalizacije opravljanja administrativno-strokovnih in pomožnih del se lahko dve ali več TOZD dogovori, da za potrebe delavcev teh TOZD organizirajo delovne skupnosti (knjigovodsko računovodsko opravila, planska in organizacijsko-kadrovska). Te delovne skupnosti imajo svoje vodje delovne skupnosti.
- Obseg in vsebina sedanje delovne skupnosti se bistveno zmanjša zaradi prenosa določenih del v TOZD, oz. zaradi oblikovanja novih delovnih skupnosti pa tudi zaradi zmanjšanja dosedaj poverjenih zadev. V novi delovni skupnosti bodo naslednje službe:
 - vodstvo
 - sekretariat
 - organizacijsko-informacijska služba
 - plansko-analitska služba
 - programsko-razvojna služba, Delovna skupnost ima vodjo delovne skupnosti.
- DO IA v sestavi SOZD ZP ISKRA ima kolegijski poslovodni organ. Zasnova kolegijskega poslovodnega organa izhaja iz vsebine sestavljenosti ter zahtevnosti delovnih procesov v DO s proizvodno-tehničnega, razvojno-programskega, ekonomsko-finančnega, tržnega, organizacijsko-kadrovskega vidika ter vidika učinkovitega sistema povezav v celotni poslovodni funkciji DO IA. Delovno področje kolegijskega poslovodnega organa je:
 - koordinacija del poslovodnih organov TOZD v sestavi DO IA v okviru zadev, ki se opravljajo v DO v skladu z zakonom in pooblastili, ki jih TOZD v sestavi DO določijo s samoupravnim sporazumom o združitvi.
 - Vsebinska delovna področja poslovodnega organa DO IA je interdisciplinarna. Zaradi učinkovitega delovanja poslovodnega organa DO IA je potrebno, da poslovodni organ DO IA poleg zakonskih in drugih določil prinaša odločitve ter pripravlja predloge v zvezi z različno zahtevnimi delovnimi procesi v DO, predvsem z naslednjih vidikov:
 - razvojnega
 - programskega
 - ekonomsko finančnega
 - tržnega
 - organizacijskega
 - proizvodno-tehničnega
 - sistemov energetike
 - sistemov prometa
 - kvalitete proizvodov in storitev
 - Kolegijski poslovodni organ DO IA ima predsednika kolegijskega poslovodnega organa s položajem in vlogo, ki jo določa zakon. Vsebinska, sestavljenost in zahtevnost delovnega področja poslovodnega organa DO IA narekuje delitev dela znotraj poslovodnega organa po predlogu predsednika ter sporazumom s člani poslovodnega organa. Poslovodni organ ima sedem članov.
- Za opravljanje specialnih področij iz delovnega področja poslovodnega organa pa je potrebno določiti delavce s

posebnimi pooblastili in odgovornostmi s samoupravnim sporazumom o združitvi, ki bodo za izvajanje del in nalog odgovorni poslovodnemu organu in delavskemu svetu v mejah danih pooblastil. Delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi so lahko:

- pomočnik glavnega direktorja za energetiko
- pomočnik glavnega direktorja za promet.

OPREDELITEV ORGANIZACIJSKIH ELEMENTOV POSAMEZNIH DELOV DO IA (po priloženi shemi)

1. TOZD TRZENJE (TOZD SKUPNEGA POMENA)

- Celotna in skupna prometna dejavnost vseh združenih TOZD v DO IA predstavlja EXTERNI promet DO IA za ELEMENTE, NAPRAVE in SISTEME, ki vključuje tudi promet skupine proizvodov in storitev (inženiringi način prodaje).
- Iz celotne skupne prometne dejavnosti so izvzeti organizacijski elementi prometne dejavnosti, ki so skupni v SOZD ZP ISKRA (zunanja trgovina, maloprodaja, institucionalna propaganda, predstavljanje in zastopanje ter vzdrževanje predstavnike mreže).
- TOZD TRZENJE mora imeti zaradi učinkovitega opravljanja prometne dejavnosti razvite stranske dejavnosti t.j. funkcije, značilne za delovni proces te TOZD predvsem pa tržno raziskavo in načrtovanje proizvodov in storitev proizvodnega asortimana, koordinacijo izvoza, pogodbeno pravo, ekonomika, tržna informatika ter tržne napovedi, organizacija spremljanja prometa, organizacija in koordinacija na organizacijskih elementih SOZD ZP ISKRA.
- Razvitost teh stranskih dejavnosti oz. funkcij pa je pogojena z delovnim procesom v TOZD TRZENJE, ki opravlja celotno in skupno prometno dejavnost.
- Administrativna strokovna in pomožna dela za potrebe delavcev teh TOZD (400. člen, 2. odst.) opravlja DS ASPD — glej A2
- Interni promet med TOZD, DO IA opravljajo TOZD iz sestave DO IA same.
- TOZD v DO IA so nosilci dopolnilnega asortimana, lahko pa to prenesejo na TOZD TRZENJE.

2. TOZD SISTEMI ZA AVTOMATIZACIJO (TOZD skupnega pomena)

- dejavnost skupnega pomena, ki je usposobljena za organizacijo in izvedbo posameznih projektov:
 - področje prometa (železnice, ceste)
 - področje energetike
 - področje opreme in industrijskih zgradb
 - področje izvajanja avtomatizacije v industriji
 - področje transporta (cevododi)
- v katero se vključujejo TOZD Materialne proizvodnje v sestavi DO IA ter OZD izven DO IA.
- TOZD SISTEMI ZA AVTOMATIZACIJO mora imeti zaradi učinkovitega opravljanja svoje glavne dejavnosti, razvite stranske dejavnosti, značilne za delovni proces te TOZD predvsem na naslednjih področjih: vodenje projektov, organizacija gradbišča, skrb za izvajanje montažne dejavnosti, preizkus in spravljanje v pogon, garantno vzdrževanje in organizacijo servisiranja, aplikativni soft-ware.
- Administrativno strokovna in pomožna dela za potrebe delavcev te TOZD (400. čl. 2. odst.) opravlja DS ASPD — glej A2.

3. 4. TOZD MATERIALNE PROIZVODNJE NAPRAV ZA AVTOMATIZACIJO

- Skupine TOZD materialne proizvodnje naprav za avtomatizacijo TOZD s proizvodnjo:
 - signalno varnostnih naprav (za avtomatizacijo v industriji, prometu in zgradbah) — TOZD SVN
 - napajalnih naprav — TOZD NAPAJANJA
 - delavci v TOZD organizirajo skupna dela in naloge delovnega procesa TOZD tako, da čim uspešneje uresničujejo obveznosti in naloge, ki izvirajo iz planskih dokumentov, praviloma po proizvodno-tehničnem vidiku izvajanja skupnih del in nalog: priprava dela, ki obsega tehnično, operativno in materialno pripravo ter izvajanje delovnega procesa ter spremljanje izvajanja tako časovno, količinsko in kvalitetno. Število organizacijskih enot, kot oblikah organiziranja dela je pogojeno z zahtevnostjo ter obsežnostjo delovnega procesa teh TOZD.
- administrativna—strokovna in pomožna dela za potrebe delavcev teh TOZD opravljajo delavci v tej TOZD;

5-8 TOZD MATERIALNE PROIZVODNJE ELEMENTOV IN NAPRAV ZA AVTOMATIZACIJO V ENERGETIKI

- Skupine TOZD materialne proizvodnje elementov in naprav ter njihovih sestavnih delov s proizvodnjo sestavnih delov za elemente avtomatizacije s proizvodnjo delovnih sredstev (TOZD TELA): proizvodnja sestavnih

delov in delovnih sredstev. naprav in elementov za energetiko (TOZD TELA: proizvodnja naprav in elementov v energetiki). stikalnih in zaščitnih elementov (TOZD TELA: Dobrepolje). programskih stikal in zaščitnih elementov (TOZD TELA: Štatemberg, Poljčane) Predstavljajo vsaka zase delovne celote, ki izpolnjujejo zakonske pogoje za organiziranje TOZD.

- delavci v TOZD organizirajo skupna dela in naloge delovnega procesa TOZD tako, da čim uspešneje uresničujejo obveznosti in naloge, ki izvirajo iz planskih dokumentov, praviloma po proizvodno-tehničnem vidiku izvajanja skupnih del in nalog, pripravo dela razvito v obsegu, ki je potrebna za učinkovito opravljanje glavne dejavnosti, (službe priprave dela, doseganje kvalitete, operativna informatika) ter izvajanje delovnega procesa s spremljanjem izvajanja tako časovno, količinsko in kvalitetno. Število organizacijskih enot kot oblik organiziranja dela je pogojeno z zahtevnostjo in obsežnostjo delovnega procesa teh TOZD.

- zaradi učinkovitega opravljanja glavnih dejavnosti morajo imeti TOZD razvite tudi stranske dejavnosti oz. funkcije značilne za delovne procese teh TOZD. Določeni manjši obseg strokovnih del za uspešno opravljanje glavnih dejavnosti teh TOZD (tehnoška priprava in razvoj, materialno operativna priprava, tehnična kontrola, ekonomika) opravlja DS ASPD, glej A3.
- Administrativno-strokovna in pomožna dela za potrebe delavcev teh TOZD (400. čl. 2. odst.) opravlja DS ASPD — glej A3.

9. 10. TOZD MATERIALNE PROIZVODNJE ELEMENTOV ZA AVTOMATIZACIJO

- Skupine TOZD Materialne proizvodnje ELEMENTOV ZA AVTOMATIZACIJO (ter njihovih sestavnih delov) obsegajo TOZD s proizvodnjo:
 - elektroslojnih elementov in elektrokonfekcije TOZD ELA
 - orožja in strojne naprave — TOZD ORODJA
- Delavci v TOZD organizirajo skupna dela in naloge delovnega procesa TOZD tako, da čim uspešneje uresničujejo obveznosti in naloge, ki izvirajo iz planskih dokumentov praviloma po proizvodno-tehničnem vidiku izvajanja skupnih del in nalog: priprava dela, ki obsega tehnično, operativno in materialno pripravo ter izvajanje delovnega procesa ter spremljanje izvajanja tako časovno, količinsko in kvalitetno. Število organizacijskih enot kot oblik organiziranja dela je pogojeno z zahtevnostjo ter obsežnostjo delovnega procesa teh TOZD.

Delavski svet delovne organizacije ISKRA — AVTOMATIKA je na svojem 4. zasedanju dne 4. 8. 1977 na predlog kolegija glavnega direktorja in komisije za pripravo programa izvajanja določb zakona o združenem delu vključil „Izhodišča za opredelitev organizacijskih elementov v DO AVTOMATIKA“ kot sestavni del programa za izvajanje določb zakona o združenem delu v smislu 21. člena citiranega programa, ki je bil objavljen v prejšnji številki.

- Administrativna strokovna in pomožna dela za potrebe delavcev teh TOZD, opravljajo delavci v tej TOZD.

11. TOZD RAZVOJ (TOZD skupnega pomena)

- Predstavlja skupno dejavnost združenih TOZD, ki zagotavlja programsko transformacijo (glej temelje srednjeročnega razvoja) pri uresničevanju srednjeročnih razvojnih ciljev s tehnično-tehnoško vidika in vsebuje skupno raziskovalno razvojno dejavnost na področju SISTEMOV, NAPRAV in ELEMENTOV.
- Administrativno strokovna in pomožna dela za potrebe delavcev te TOZD (400. čl. 11. odst.) opravlja DS ASPD — glej A2.
- Dejavnost razvoja proizvodov in tehnologije, s katero se izvaja glavna dejavnost v TOZD Materialne proizvodnje, se izvaja v TOZD in je namenjena vzdrževanju in inoviranju obstoječe vrste proizvodov in tehnologije TOZD (3, 4, 9, 10).

12. TOZD PROJEKTIVA (TOZD skupnega pomena)

- Predstavlja skupno dejavnost združenih TOZD, ki zagotavlja programsko transformacijo (glej temelje srednjeročnega razvoja) pri uresničevanju srednjeročnih razvojnih ciljev z vidika skupnih del s področja projektiranja, PROIZVODOV ter SISTEMOV.
- Administrativno strokovna in pomožna dela za potrebe delavcev te TOZD (400. čl. 11. odst.) opravlja DS ASPD — glej A2.

A1 INTERNA BANKA (finančna samoupravna organizacija, skupnega pomena)

- Pomeni organizacijo del in nalog, ki zagotavljajo TOZD (vsem v sestavi DO) stalni vpogled nad gibanjem in stanjem denarnih sredstev na njihovih žiro računih po obsegu in času. Pogoje in pravila za urejanje kreditno-bančnih poslov v skladu z zakonom določijo TOZD, ko ustanovijo interno banko; delavci, ki pa bodo izvajali ta dela, oblikujejo finančno samoupravno organizacijo združenega dela kot del DO IA.
- Dela in naloge interne banke so predvsem:
 - dela plačilnega prometa vključno z deli na plačilnih instrumentih
 - vzdrževanje tekoče likvidnosti združenih TOZD
 - dela v zvezi z medsebojnim koriščenjem združenih sredstev za

enostavno reprodukcijo dela v zvezi z koriščenjem združenih sredstev za razširjeno reprodukcijo posli v zvezi s pridobivanjem novih sredstev (združevanje sredstev TOZD iz sestava DO IA) krediti temeljnih in združenih bank, sredstva drugih OZD posli v zvezi z izplačevanjem OD in hramba vlog delavcev DO IA (?). devizno poslovanje odnosi z SDK blaginjski posli

- administrativno strokovna in pomožna dela za potrebe delavcev interne banke opravlja delovna skupnost interne banke.

A2. DS ASPD (administrativna strokovna pomožna dela)

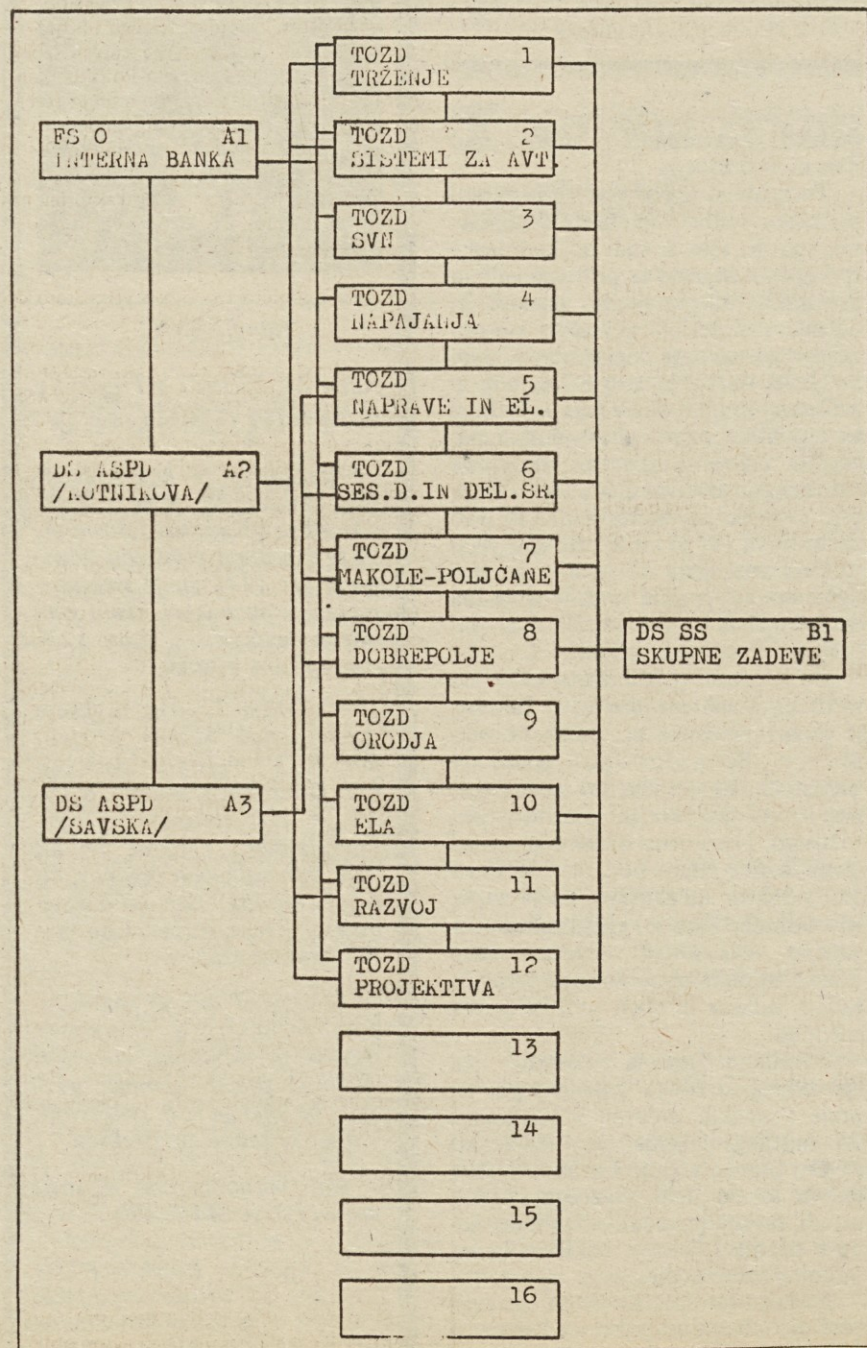
- Opravlja administrativno strokovna in pomožna dela za potrebe delavcev TOZD: TOZD TRZENJE, TOZD SISTEMI ZA AVTOMATIZACIJO, TOZD RAZVOJ, TOZD PROJEKTIVA.
- V to skupino del in nalog za potrebe delavcev teh TOZD sodijo predvsem:
 - priprava pravnih aktov
 - skrb za delovne prostore
 - disciplinski nadzor
 - strokovna kadrovska opravila ter evidence
 - knjigovodska dela
 - strokovna dela v zvezi z zaščito pri delu
 - samozaščita in ljudska obramba
 - tajništvo organov upravljanja ter ostala administrativno strokovna dela.
 - ta DS ASPD opravlja strokovna dela manjšega obsega s področja zajemanje podatkov za AOP
 - strokovna dela v zvezi s splošno organizacijo ter organizacijo EOP

A3. DS ASPD (administrativno-strokovna in pomožna dela)

- Opravlja administrativno-strokovna in pomožna dela za potrebe delavcev TOZD: TOZD NAPRAVE IN ELEMENTI, TOZD SESTAVNI DELI IN DELOVNA SREDSTVA, TOZD POLJČANE ŠTATEMBERG, TOZD DOBREPOLJE. v tej delovni skupnosti se opravlja tudi določeni obseg strokovnih del za potrebe te TOZD.
- V skupino administrativno strokovnih in pomožnih del za potrebe delavcev teh TOZD sodijo predvsem:
 - priprava pravnih aktov
 - skrb za delovne prostore
 - disciplinski nadzor
 - strokovna kadrovska opravila in evidence
 - knjigovodska dela
 - strokovna dela v zvezi z zaščito pri delu
 - samozaščita in ljudska obramba
 - tajništvo organov upravljanja ter ostala administrativno strokovna dela.
 - DS ASPD opravlja strokovna dela manjšega obsega s področja:
 - tehnoška priprava
 - razvoj
 - materialna in operativna priprava
 - tehnična kontrola
 - ekonomika
 - zajemanje podatkov EOP
 - strokovna dela v zvezi s splošno organizacijo ter organizacijo EOP

B1. DS SS SKUPNE ZADEVE

- Opravlja skupna administrativno-strokovna in pomožna dela za potrebe vseh delavcev (TOZD) v DO IA ter obsegajo naslednja skupna dela:
 - skupna plansko analitska dela (skupni plani, ekonomske analize ter statistika: ekonomskih in drugih pokazateljev)
 - skupna knjigovodska dela (vodenje skupnega knjigovodstva ter evidence, periodičnih obračunov ter zaključnih računov).
 - pravno strokovna dela (priprava in obdelava gradiva pravnostrokovne narave, samoupravni splošni akti, pravilniki, organizacijski predpisi, urejanje pravnih in imovinskih zadev, zastopanje pred sodišči in organi, strokovna priprava samoupravnih splošnih aktov, pravni nasveti, navodila, pravna pomoč delavcem)
 - informiranje (priprava gradiva, promet informacij, odnosi s sredstvi pravnega informiranja, razmnoževanje in razpečevanje informativnega gradiva).
 - administrativna opravila (splošna administracija, sprejem in oddaja pošte z evidence, arhivska dela, dela za organizacijo, administracija družbeno-političnih organizacij, stenodaktilografska dela.
 - strokovna dela (razvojno programska, proizvodno tehnična, kvaliteta proizvodov in storitev, splošna organizacija in informacijski sistemi).

Delovna organizacija Avtomatika v sistemu združenega dela SOZD ZP ISKRA.

Eden izmed vhodov v grad s trga na Hradčanih, od koder je prelep razgled na Prago.

POČITNIŠKI POTEP

Z avtom v sosednje države

(Konec iz štev.32)

POTI IN STRANPOTI NAŠEGA BIVANJA NA POLJSKEM

Deževen dan, bencinski boni, ki smo jih obvezno morali kupiti na meji po skoraj dvojni ceni kot sicer stane liter bencina, „tatvina“ pri menjavi denarja na meji, pusta okolica, utrujenost od dolge vožnje — vse to so bili zanesljivi pogoji za tako slabo voljo, kakor le more biti, za negodovanje in preklinjanje in odpor do vsega, kar se začneja s črko — in je onstran meja razumna. Pripeljali smo se do Wrocława, velikega šlezjskega mesta, z bencinom po skoraj 12 dinarjev liter, z oktanskim številom 92, ki naj bi pomenil super in s trdno odločitvijo, da danes pač prespimo, naslednji dan pa brez vsakega pomišljanja poberemo šila in kopita in odidemo nazaj v res gostoljubno Češko.

V Varšavi je dnevno časopisje pred nedavnim objavilo podatke, da se tradicionalna poljska povezanost s Francozi že močno enači s prijateljstvom med Poljsko in Jugoslavijo. Razlika v številu ljudi, ki so za potencialne prijatelje izbrali Jugoslovane, je le nekaj procentov manjša od števila ljudi, ki jim Francozi pomenijo potencialne prijatelje. Ta podatek nam bi moral povedati zelo dosti, saj je navezanost Poljakov do Francozov že domala prislovlična. Vendar pa se sprašujem, kako neki so pravzaprav Poljaki prišli do Jugoslovanov?

Pred kratkim so tudi razčlenjevali razloge, zakaj ne pride več poljskih turistov na počitnice v Jugoslavijo. Prišli so do spoznanja, da je Jugoslavija sicer lepa, vendar draga, verjetno celo predraga. Na Poljskem še vedno velja predpis, ki omogoča državljanom nakup stotrideset dolarjev vsake tri leta, vendar pa v zadnjem času to ni več aktualno, kajti podobno kot pri nas, ima lahko sedaj vsak državljan devizni račun, kjer ni treba navajati vira valute. Problem je torej bolj ali manj rešen, vendar je Jugoslavija za Poljake še vedno predraga.

To je dokaj nelogično, pa vseeno razumljivo, kajti Poljska je draga in poceni obnem. Najdražja je nedvomno Varšava, kjer stane prenočišče v poprečnem hotelu od 20 do 40 dolarjev, seveda pa to nikakor ne velja za celo Poljsko, saj so skoraj povsod dostopni hoteli B kategorije, kjer velja prenočišče približno 5 do 10 dolarjev. Cene so torej bolj ali manj nizke in jih skoraj ni moč primerjati s cenami, hotelov na jadranski obali.

Vendar pa to še nikakor ne pomeni, da je za Poljake Jugoslavija kot turistično zavetišče ugodna, kajti Poljska je v primerjavi z Jugoslavijo še vedno skoraj pol cenejša.

Šlezija, ki smo si jo ogledali, je sicer zanimiva, pa vendar ne toliko, da bi bilo vredno z avtomobilom prepotovati toliko kilometrov, da bi jo videli. Vseposod dosti ravnine, polja in opazen utrip razvijajoče se države. Nešteti traktorji, ki smo jih neprestano srečevali na cestah, so zunanji znak krize, ki je značilna za celo Poljsko. Zelo hitra rast industrije v zadnjih letih je precej prehitela rast transportnih zmogljivosti. Prišlo je tako daleč, da je transport celo popolnoma odpovedal in sedaj si pomagajo kot pač vedo in znajo. Naval traktorjev na cestah, ki prevažajo tovore na večje razdalje, je tako razumljivo.

Wrocław, staro mesto na Odri nam je zapustilo nekoliko razdvojen vtis. Staro se vseposod srečuje z novim, marsikje so še vidne ruševine iz druge svetovne vojne, bolj ali manj redke nove stavbe, ki rastejo ob tisočletnih katedralah pa so večkrat postavljene tako, da zelo bodejo v oči. Gradnja novega Wrocława je širokopotezno zastavljena, vključuje širjenje na vse smeri, vendar zaenkrat še vse skupaj izgleda kot neuspel razpotegnjen kompleks neokusnih, umazanih poslopj.

Poljska s tisočletno državnostno zgodovino, s tradicionalno navezanostjo do cerkve, ki tudimed drugo svetovno vojno ni zapustila svojega ljudstva, še danes naredi precej močan vtis na turista. Cerkev je veliko, vse so lepo urejene, obnovljene, večinoma niso prazne, tako da je tujemu obiskovalcu dostikrat nejasna notranja socialistična ureditev. Šele podrobnejši pogled v zgodovino, ki je vseskozi neločljivo povezana s cerkvijo, nam to lahko pojasni.

Iz Poljske smo se vračali skozi več manjših mest in se ustavili v kraju Zabkowitz in presenečeni obstali pred 500 let starim stolpom. Le-ta je bil nagnjen vsaj toliko kot turistična atrakcija italijanske Pise, le da se o tem poljskem nagnjenem stolpu nikjer nič ne sliši.

Naslednja postaja pred mejo je bilo Klotzko z veličastno, v kamnit hrib vzdano trdnjavo z dolgimi podzemskimi rovi, sledovi nekdanje jetnišnice in mučilnic, kjer so še zdaj vidni sledovi mučenih žrtev — lobanje — kosti, itd. Velika zanimivost v tem kraju je tudi nekaj trgovin s kristalom, ki je za nas razmeroma poceni, lepo oblikovan, mogoče le nekoliko grobo izdelan.

NAZAJ V PRAGO

S strahom smo se odpeljali proti meji, kjer nas je čakala kolona dveh avtomobilov. To je zopet pomenilo štiri ure čakanja,

otepanja z birokracijo in slednjič vrnitev v „domačo“ Češko.

Pripomniti moram nekaj. Poljski cariniki so mi obrnili avto, pregledali vse do najmanjših podrobnosti, potegnili vse listke iz denarnice in iskali ne vem kakšno tiho-tapsko blago. Vseeno pa moram priznati, da tako vljudnega osebjja na naših mejah ni. Kasneje smo se pogovarjali, da bi naše carinike lahko poslali v šolo na poljsko mejo, kjer bi se naučili lepšega odnosa do potnikov. Na poti do Prage se nismo dosti ustavljali, kljub temu, da nas je mikalo poceni in dobro pivo, ki se je v vsakem kraju, v vseh hostincih vabljuje in na veliko točilo.

Češki prometni predpisi so nepopustljivi. Voznik ne sme imeti v krvi niti sledu alkohola.

Končno smo bili zopet v naši zlati Pragi in odšli na večerjo in neverjetno dobro pivo v 500 let staro gostilno „U Fleku“. Slabi vtisi, ki nam jih je zapustila hladna Poljska, so utonili v temnem pivu, ob golažu s knedliki in ob prastari godbi na pihala. Naslednji dan smo si privoščili uživaško potepanje po mestu ob Vltavi, se do sitega napili piva (najcenejše pivo v samopostrežni restavraciji stane manj kot naš dinar, pa lahko prisežem, da ni slabše od Union piva) in zvečer odšli v znameniti lokal Parnas. Lokal je eden najuglednejših v Pragi, deluje v prostoru praške Akademije za glasbo in slovi po kvalitetnem jazzu. Bili smo priče dokaj resigniranega nastopa šestih umetnikov, ki pa so se šele ob našem poskanju razgrel (in bili tudi očitno presenečeni, da si kdo upa zaploskati) in na koncu pokazali blesteče znanje, ki skoraj ne sodi v lokal. Presenečeni smo bili nad neverjetno hladnostjo, skoraj bi lahko rekel zamorenostjo čeških gostov, ki so spremljali glasbo. Skorajda se nihče ni upal glasno zasmeyati, kaj šele zaploskati ali se glasno pogovarjati. Sčasoma ti tudi najbolj živahen gost postane izoliran v svojem veselju, da skoraj ne veš, kdo ima bolj prav, tisti, ki se sprosti ali do vratu zapet človek, ki te s strahom pogleduje, če se glasno zasmeyeš.

V Pragi slovi še en lokal, gostilna, ki je izredno lepo urejena v kleti prastarega poslopja. Obokani stropi, dolge mize, v kotu starinska lajna in pojav, ki me je osupnil. S kolegicjo sva prisledla k mizi, kjer sta sedeli dve mladi Čehinji, toda nemudoma je pritekel natakari in ju pozval, naj vstaneta in odideta. To sta brez prekanja tudi storili, na mizi pa se je zasvetil listek „rezervirano“. Osupnil sem nad očitno diskriminacijo v svoji domovini in sem povprašal natakarija, zakaj to pravzaprav počne. Izmikal se je in izmikal, da je bila resnica še bolj očitna. Za Čehje je bila miza zasledena, kljub temu, da je bil lokal natlaččen, pri mizi pa šest stolov. Čez nekaj časa je skupina čeških gostov vprašala, če lahko prisede, pa je takoj pritekel natakari in jih odgnal. Dva nizozemska turista, ki sta se vsleda za mizo tebi nič, meni nič, pa očitno nista bila nikakršen problem.

Osebnost standard poprečnega državljana Čehoslovaške je dokaj nizek. Poprečni osebni dohodek znaša približno 2.200 kron, od tega plača približno 500 kron davka, tako da mu za življenje ostane 1.700 kron, kar je v dinarje preračunano okrog 1.400 dinarjev. Trgovine so izredno slabo založene, sadja ni nobenega, tako da sem bil nemalokrat priča tudi stometrski koloni čakajočih pred edino trgovino, ki je dobila pošiljko nekaj gajbic breskev. Zelenjavne trgovine trenutno prodajajo samo čebulo, kumare in papriko. Vse ostalo je vezano na uvoz in v trgovinah ni na prodaj.

Cene so na splošno zelo, zelo nizke, tako da poprečen državljan kljub nizkim osebnim dohodkom lahko nekaj prihrani, vendar pa mi vseeno ostala nerazumljivo, kako si morejo privoščiti dopust na primer v Jugoslaviji.

Kosilo v dobri restavraciji za dve osebi stane največ 40 naših dinarjev, ustrezno je tudi razmerje pri ostalih cenah. Žal se boljše stvari, ki so seveda po pravilu iz uvoza, dobijo samo v posebnih, Tuzeks trgovinah, kjer pa se lahko kupuje samo po posebnem postopku.

Čehi imajo pravico do svojega deviznega računa v banki, ki ima več pomenov. Za vlozene devize dobijo bodisi kupone v določeni vrednosti, ki jih lahko v Tuzeks trgovinah vnovčijo, enak devizni račun pa je obnem tudi predpogoj za potovanje v inozemstvo. Preden češki državljan dobi vizum za potovanje, mora najprej dobiti soglasje banke, ki po posebnem ključu določa, če je omenjeni državljan finančno sposoben potovati v inozemstvo, potem pa seveda še dolgo trajen postopek za pridobitev vizuma. Ves ta proces seveda državljan skoraj dobesedno sili v ilegalno nakupovanje tuje valute, tako, da te skoraj na vsakem koraku kdo pocka za rokav z besedami: „Brauchen sie Geldwechsel?“

Pouličnih menjalcev denarja je zlasti veliko v Pragi, naleteli pa smo nanje tudi v Brnu in Bratislavi, čeprav manj. Na splošno se lahko opazi, da ima Slovaška z glavnim mestom Bratislavo nekaj višji standard, trgovine so boljše založene, na cestah je več novjših avtomobilov.

Še vedno pa ostaja problem, ki ga sicer počasi rešujejo, a je še vseskozi pereč — stanovanja.

V Pragi sem se pogovarjal z mladim strokovnjakom, ki mi je potožil, da je pri 26. letih že ločen, prav tako večina njegovih kolegov, ravno zaradi neurejenih stanovanjskih razmer. Dejstvo je, da je število ločitev

na Češkem izredno veliko, statistika navaja celo vsak tretji zakon. Stanovanjsko stisko rešujejo podobno kot pri nas s solidarnostnimi stanovanji, vendar gradnja le prehudo zaostaja za potrebami. Na stanovanje je treba čakati tudi deset let in več, to pa je prevečkrat prehuda ovira za trden zakon.

Potovanje smo nadaljevali proti Brnu in Bratislavi in naprej proti Madžarski. Spetoma velja omeniti Bratislavo, središče Slovaške, ki je znano po svetu zaradi drsalnih prireditev, velikega gradu, ki stoji na vzpetini ob mestu, sicer pa skoraj ni večje zanimivosti, ki bi lahko pritegnila turista. Dobil sem občutek, da se v Bratislavi tudi končuje tako znana češka gostoljubnost, saj je prebivalstvo vse preveč glasno, zavevano vase in očitno teži za večjim svetovljanstvom.

MADŽARSKA

Zadnje tri dni bivanja so se ustavili v Budimpešti, potem ko smo morali na meji zmenjati 215 dinarjev na vsakega po zelo neugodni menjavi (en forint približno en dinar), tako da so bile cene v Budimpešti precej visoke, vendar pa je gostoljubnost Madžarov vtis odobro popravila. Donava, ki teče sredi mesta in povezuje nekdanjo Pešto, Budim in Budo, ki so se združila v eno samo mesto, je zlasti privlačna za vožnjo z rečno ladjo, za ogled nešteti znamenitosti, ki so večinoma postavljene ob obrežju. Turistična sezona, ki je ravno sedaj v polnem zamahu, med drugim pomeni, da so v Budimpešti vsake dva dni konjske dirke, s slovitimi madžarskimi konji. Ravno letošnje leto praznujejo 150 let madžarskih konjskih dirk, zato so prireditve še toliko bolj obiskane in slovesne. Kulturno življenje v Budimpešti je na vrhuncu, dnevno se prirejajo koncerti domačih in tujih avtorjev in izvajalcev, kar je v živem nasprotju s Čehoslovaško, kjer je tuj umetnik skoraj popolnoma neznan.

Tudi v Budimpešti smo se srečali s tramvajem, ki je bobneče ropotal po ulicah velenosti in pri vsakem ovinku grozil, da bo stisnil avtomobile ob steno. V Budimpešti je zelo malo semaforjev pred prehodi za pešce, ki imajo absolutno prednost na cesti. To po pravilu izkoriščajo, tako da je prehod za pešce nemalokrat prava cestna blokada. Sicer pa je promet precej živahen, čeprav seveda še zdaleč ne takšen, kot v kakšnem zahodnem milijonskem mestu.

Madžarsko gospodarstvo se zelo naglo in zdravo razvija, tako da raste tudi osebni standard, čeprav je še vedno dokaj nizek. To se pozna predvsem pri oblekah, saj so Madžari, kolikor smo jih uspeli videti, na splošno zelo slabo oblečeni. Pojav je bil kmalu razumljiv, ko sem v izložbah zagledal cene blaga. Meter uvoženega blaga ne stane nič manj kot 3.500 do 4.000 dinarjev. Prav iz tega sledi — da je poštena obleka za Madžara skoraj ravno tako nedosegljiva, kot kolo za Kitajca. V zadnjem času so se na Madžarskem izredno razvile tako imenovani poročni saloni. V njih izdelujejo poročne obleke zlasti za neveste, ki jih potem posojajo in tudi prikrivajo po meri. To je verjetno tudi edini način, da nevesta lahko pride do lepe obleke za razumno ceno. Še vedno je povpraševanje po teh oblekah daleč večje od ponudbe.

Madžarske trgovine so dobro založene z uvoženimi artikli, ki pa imajo žal vsi po vrsti nerazumno ceno. Trgovine so tudi polne kiča za turiste, ki je ravno tako strahovito drag, kot neokusen. (deset centimetrov visoka lutka, oblečena v narodno nošo, velja skoraj 200 starih tisočakov), obnem pa je zelo slabo izdelana.

Budimpešta slovi po tako imenovanih golaž-partijih. To pomeni, da greš zvečer v lokal, kjer igra ciganska glasba, kjer ti streže najmanj pet natakarijev, kjer ti servirajo juho v srebrnem kotličku, kjer dobiš strážansko velike porcije mesa in priloge in kjer to sploh ni poceni. Vendar pa turist ne more mimo lokala, kjer igrajo violine vse mogoče skladbe, cvilijo, jokajo in oponašajo trombente.

Ob poti domov smo se peljali mimo Balatona, ogromnega jezera, ki predstavlja središče turističnega, športnega življenja na Madžarskem in je sem pa tja celo čisto. Iz Budimpešte do Balatona je še malo dlje so speljali moderno avtocesto, tako da je potovanje po Madžarski lahko zelo udobno, v primerjavi z našimi cestami celo zelo ugodno. Ravnilna, ki jo umetno ločuje samo jugoslovanska meja, se nadaljuje še na našo stran, pa vendar takoj pada v oči ravno presenetljiva cestna povezanost. Na madžarski strani je cesta lepo ravna, z blagimi ovinki, takoj ko zapeješ na našo stran, pa se pričnejo nemogoče vijuge, luknje in ozka cesta. Za turista je to gotovo vse prej kot udobno.

Potovanje po vseh vzhodnih državah, ki sem jih opisal, ni predstavljalo večjega problema, kajti ceste so vseposod dobre, večinoma nove in pripravljene na večji promet. Edini problem je priti skozi Jugoslavijo, ki je verjetno evropski fenomen, kar se tiče izredno slabih cest.

Ob koncu še navodilo za morebitne popotnike po isti poti: čimdlje se zadržite v Pragi. Češka, Poljska in Madžarska — vse te države so zanimive, lepe, ker so pač različne. Iz osebnih izkušenj pa menim, da je za poprečnega turista, ki prihaja vjen naših cen predvsem Praga še vedno pravi paradiz.

Stane Fleischman

Naš boj za svobodo

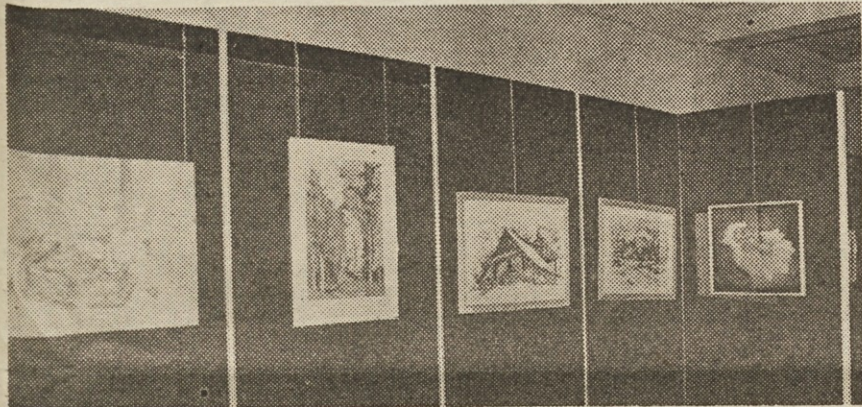
V počastitev naših družbenih jubilejev bo Društvo likovnikov ISKRE v sodelovanju z vodstvom Poslovne stavbe ZP Iskra v Ljubljani organiziralo razstavo

NAŠ BOJ ZA SVOBODO

Razstava bo odprta ob dnevu republike v avli Poslovne stavbe ISKRA v Ljubljani.

Za uresničitev te razstave prosimo člane društva likovnikov in ostale člane ZP Iskra, da do 15. oktobra 1977 pripravijo likovna dela (slike in skulpture) na temo UPORA in NOB. Dela je treba oddati v Ljubljani v Poslovni stavbi (Počitniška skupnost — klet 2) in v Kranju (sindikatu). Število del za izbiro ni omejeno. Dela morajo biti opremljena za postavitve na razstavo.

Odbor društva likovnikov

Z razstave del naših likovnikov v Novi Gorici.

Prebrali smo za vas

Med najpomembnejša dela, ki jih je izdala tržaška slovenska založba Založništvo tržaškega tiska je vsekakor obsežna znanstvena monografija Pavla Merkuja pod naslovom „Ljudsko izročilo Slovencev v Italiji“, zbrano v letih 1965–1974.

Avtor, znani slovenski glasbenik in slavist je tako 1965. leta začel zbirati etnografsko blago na ozemlju, ki obsega vsa območja v tržaški, goriški in videmski provinci, kjer živi slovenska manjšina v Italiji. Pri njegovem delu sta ga gnali splošna kulturna radovednost in prirodno zanimanje za kmečki svet. Sprva je, kot je sam zapisal, zaradi slabega poznavanja dejanskega etnografskega bogastva, ki še živi med našo manjšino, iskal predvsem ljudske pesmi, pozneje pa je v svoje raziskave in zbiranje pritegnil vsakovrstno ljudsko blago, ki ga je moč snemati in oddajati: instrumentalno glasbo, pripovedke, opis običajev, iger, ljudsko zdravilstvo, mitološke prvine, vraže, pregovore, uganke itd. Tako je čedalje globlje spoznaval ljudsko izročilo Slovencev v Italiji in se nalezal raziskovalne strasti.

In iz vsega tega se je rodilo delo, ki lepo dopolnjuje sicer že doslej zbrane in objavljene zbirke etnografskega blaga med Slovenci v Italiji, ki pa so v večini, čeprav obsegajo več gradiva kot pričujoče delo, krajevno točno omejene ali pa obravnavajo le določene teme. Zato je avtor upravičeno usmeril svojo pozornost tistim krajevnim območjem, ki so bila doslej zelo slabo raziskana kot zgornja Terska dolina, Karnajska dolina, slovenski zaselki v Černejci, Kanalska dolina, torej pretežno območje Beneške Slovenije.

Seveda pa to delo ne bi moglo nastati, če bi avtor ne poiskal in zaslišal več kot sto informatorjev, gorjancev in kmetov, delavcev, gospodinj, ljudi z mestne periferije, rokodelcev in invalidov, ki so mu dolge ure peli in pripovedovali in ga sprejemali v svoje hiše, da bi mu razkrili svoj svet, svoje življenje in svoje srce.

Gradivo se vrsti v knjigi po zemljepisnih in upravnih kriterijih od juga proti severu in od vzhoda proti zahodu. Zbirki gradiva sledi analitično kazalo s podatki za primerjavo variant v sami zbirki in drugih krajevnih zbirkah ter z navedbo bistvene bibliografije. Na koncu je še kazalo zapisov.

Tako torej predstavlja knjiga, ki obsega več kot 600 etnografskih enot, dragoceno znanstveno gradivo: za to nam vsekakor jamčijo precizni zapisi besedil in navepov, ki so opremljeni z znanstvenimi oznakami in opombami. Predvsem pa zbirka evidentira živost ljudske ustvarjalnosti, kakršno bi v današnjih dneh težko pričakovali. Za bralca, vajenega umetnih besedil in glasbenih stvaritev, bo to popotovanje od Miljskih hribov na jugu do Rateč na severu suggestivna priložnost za srečanje s prvinsko pristnostjo, preprosti človek pa bo v knjigi našel ovrednoteno lastno, večidel nezavedno kulturno bit.

In za konec še nekaj. Založnica se je upravičeno odločila, da je izdala knjigo v slovenščini in italijanščini, da bi lahko tako tudi sosednjemu narodu plebistitarno prikazala pravadne in žive korenine tu živečega slovenskega človeka, kar je skupna vrednota, ki jo je treba ceniti in spoštovati, in osnova za plodno in prijateljsko sožitje ob narodnostni meji.

D. Ž.

KDO JE „DRUGA“ OSEBA V OBVEZNEM ZAVAROVANJU?

Po sedaj veljavnem zakonu o temeljnih sistema premoženjskega in osebnega zavarovanja (Ur. l. SFRJ, št. 24-341/76) je zavarovanje premoženja prostovoljno, obvezno pa je zavarovanje potnikov v javnem prevozu, uporabnikov oziroma lastnikov motornih vozil (uporabnikov oziroma lastnikov letal, kakor tudi v drugih primerih, ki jih določa zakon).

V členih 51 do 59 je urejeno obvezno zavarovanje uporabnikov oziroma lastnikov motornih vozil proti odgovornosti za škodo, povzročeno drugim.

Prikazati hočem, kdo so te „druge“ osebe.

O pojmu „druge osebe“ je razpravljal posvet sodnikov civilnega oddelka Vrhovnega sodišča Jugoslavije in sodnikov – predstavnikov civilnih oddelkov republiških in pokrajinskih sodišč dne 15. in 16. aprila 1971 v Vrhovnem sodišču Jugoslavije in zavzelo naslednje pravno stališče:

1. (izpuščeno)
2. Z „drugimi“ osebami v smislu (tedaj veljavnega zakona o obveznem zavarovanju v prometu, čl. 15. do 23., Uradni list SFRJ, 11/68) niso mišljene:

a) osebe, katerih odgovornost za škodo je krita z obveznim zavarovanjem proti odgovornosti (lastnik, solastnik, uporabnik, posestnik, pooblaščen ali nepooblaščen voznik);

b) zakonec osebe iz točke a), če sta

takrat, ko je prišlo do škodnega dogodka, skupaj živela;

c) bližnji sorodnik (in z njim izenačena oseba) osebe iz točke a), če sta takrat, ko je prišlo do škodnega dogodka, živela v skupnem gospodinjstvu ali, če ga oseba iz točke b) preživlja ali ga je po zakonu dolžna preživljati.

3. in 4. izpuščeno.

Iz tega torej izhaja, da zakonska žena in bližnji sorodniki, če voznik ob času nezgode živi z njimi v skupnem gospodinjstvu, niso v okviru obveznega zavarovanja zavarovani in za škodo, ki jim nastane, zavarovalnica ne odgovarja.

Vsi drugi so zavarovani. Zavarovana je torej bivša žena, če z bivšim možem ne živi v skupnem gospodinjstvu in se le priložnostno nahaja med vožnjo z njim v njegovem avtu.

Prav tako je zavarovan sin ali hčerka, če sta se osamosvojila, živita izven gospodinjstva očeta in sta ob priliki (npr. ob obisku) v očetovem vozilu doživela nezgodo. Isto velja seveda v obratni smeri: med bližnje sorodnike ne spada le sin, temveč tudi oče ali mati, brat, sestra. Torej se lahko tudi oče v vozilu, ki je last sina in vozi sin, poškoduje. Če ne živita v skupnem gospodinjstvu, za očetove poškodbe plača zavarovalnica odškodnino itd.

Gornje pravno stališče je zavzelo Vrhovno sodišče Jugoslavije v času, ko je veljal zakon o obveznem zavarovanju v prometu. Danes imamo drug zakon, ki je citiran v uvodu. Tudi ta zakon pozna pojem „druge osebe“ in sicer v določbah, ki govore o zavarovanju uporabnikov oziroma lastnikov motornih vozil, ki pa ne spadajo v javni prevoz. To so zasebna vozila, pa tudi vozila v uporabi družbenih ali drugih pravnih oseb, ki niso namenjena za javen prevoz oseb (osebna vozila, namenjena za službeni ali zasebni prevoz. Taksij vozila so tudi osebna vozila, toda namenjena za „javni

USPEL PLANINSKI IZLET

Ni nam odzvonilo

Res ne, čeprav nas je minulo soboto in nedeljo na izletu na Škrlatico vodil Zvonc – gorski reševalec in vodnik Zvone Korenčan. Nikomur ni odzvonilo, četudi sta dva udeleženca, zaradi neprevidnosti, že kar „veselo“ vlekla za vrvi zvona.

Pa lepo počasi. Začetek dvodnevne izleta je bil nadvse obetaven. „Če boste imeli srečo, boste videli medvede. Včeraj je lomastil nedaleč od Aljaževega doma,“ nas je „hrabil“ voznik avtobusa med vožnjo iz Mojstrane proti domu v Vratih. Večina udeležencev k sreči ni slišala te vesele novice, ker se je smejala na račun naših škotskih McAdamskih cest.

prevoz“, ker ga lahko najame kdorkoli.

Tudi v čl. 51 tega zakona je navedba, da se mora uporabnik ali lastnik motornega vozila... zavarovati proti odgovornosti za škodo, ki jo povzroči „drugim osebami“. Torej je pravno stališče, sprejeto v aprilu 1971, v celoti veljavno še danes.

Najnižje zneske, za katere se mora skleniti zavarovanje proti odgovornosti, določi Zvezni izvršni svet. Zvezni izvršni svet pa je določil te najnižje zavarovalne zneske in sicer veljajo ti zneski od 12. 6. 1976 dalje. Najnižji zavarovalni znesek, na katerega se mora uporabnik oziroma lastnik motornega vozila po čl. 51 cit. zakona zavarovati proti odgovornosti za škodo, povzročeno drugim, znaša za posamezen škodni primer:

1) za avtobuse in tovorna vozila – 5.000.000 dinarjev,

2) za druga motorna vozila – 2.500.000 dinarjev.

To navajamo zaradi tega, ker je zlasti v poletnem času na cesti mnogo avto nezgod, v njih so pošl odovani tudi bližnji sorodniki voznika ali njegov zakonec. Iz takih primerov pride do pravnih, ki so na podlagi citiranih zakonskih predpisov in pravnega stališča, ki je zgoraj citirano, do zgubljenih pravnih.

Taka pravna stališča niso zakon, pač pa so po določbi čl. 33 tedanjega temeljnega zakona o sodiščih splošne pristojnosti obveza za vse senate, ki so sodelovali pri sprejemanju stališča.

To bo od 1. 1. 1977 dalje toliko bolj važno, ker je proti drugostopnim sodbam, ki so pač pravnomočna, možno sprožiti kot izredno pravno sredstvo revizijo in zahtevo za izredni preizkus pravnomočne sodbe pred zveznim sodiščem.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta

JANKA PORA

se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavcem, vratarjem in gasilcem Iskre za spremstvo in poslovljni govor na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala za venec in izrečena sožalja

žalujoči: sin Branko in hči Slava
z družino.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi moje drage mame

FRANČIŠKE TOMAŽIČ

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem iz ISKRE Elektromehanike za izrečena sožalja, darovani venec in denarno pomoč. Vsem najlepša hvala!
sin Stane Tomažič

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža in očeta

CIRILA OMEJCA

se najlepše zahvaljujemo sodelavcem in sodelavkam na spjkanju relejnih enot za izraze sožalja, denarno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti

žena Tilka, sinovi Darko,
Zdenko, Roman, Boris

ISKRA – glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra, industrije za elektronično, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente, Kranj – Urejuje uredniški odbor – Glavni urednik: Bogo Mohor, odgovorni urednik: Dušan Željenzov – Izhaja tedensko – Rokopisov ne vračamo – Naslov: Ljubljana, Prešernova 27, telefon 24-905, int. 48 – Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA–DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Pa ga nismo videli, medveda namreč, pa tudi McAdamske ceste je bilo kmalu konec. Začelo se je tisto „najlepše...“

Breda, idejni vodja izleta se je odločila za nekoliko daljšo, toda mnogo lepšo pot: namesto čez Sovatno smo se odpravili proti Pogačnikovemu domu čez Luknjo in Dovški Gamsovec. Pa, da slučajno kdo ne bi mislil, da je bila pot lepa. Ste že kdaj slišali za lepo strmo pot?

O, ja! Okolica pa je bila ne samo lepa, ampak čudovita. Severna triglavska stena. Mogočna prijateljica ljubiteljev gora. „Tamle je Slovenska smer, tistole je Nemška, tam zadaj je Sfinga, bolj levo je Čopov steber,“ je zadnji del Iskrine kače učil Zvonc.

Počasi smo stopali po varni poti in se spogledovali s prelepo sosedo. Pogovor je stekel, o čem drugem neki, kot o alpinizmu, o Joži Čopu, Klementu Jugu, trentarskih lovcih, o drugih skalaših.

Se enkrat bo treba prebrati Steno Toneta Svetine. Pa ne samo to. Ure in ure bi stal pod triglavsko navpičnico, jo občudovali, občudovali tiste, ki so jo preplezali, občudovali in se spominjali tistih, ki jih je stena zavrnila.

Tudi Iskraši jo bomo skušali letos preplezati. Po Slovenski smeri. Točnega datuma si še ne upam zapisati, menda pa bo izlet koncem septembra.

Luknja, Dovški Gamsovec, Pogačnikov dom na Kriških podih. Oskrbnik te prijetne planinske postojanke je letos dolgoletni Iskraš Zvone Snoj. Koča se precej razlikuje od drugih – dostop do nje je nekoliko težaven in je precej oddaljen od cestnih povezav, zato jo skoraj izključno obiskujejo le pravi planinci: ni postala – tako kot nekatere kočice –

gostilna na višji ravni (merjeno v metrih).

V planinskem vodniku po Julijskih Alpah je zapisano, da je Škrlatica eden izmed najtežje dostopnih vrhov naših gora. Zlasti mi je ostalo v spominu to, da razgled s te 2738 metrov visoke gore v ničemer ne zaostaja za razgledom s Triglava. V nečem ga celo prekaša: s Škrlatice vidimo nekaj, česar ne vidimo s Triglava, to pa je pogled na sam Triglav.

In proti tej lepi gori smo se odpravili v zgodnjih jutranjih urah mimo Zgornjega Kriškega jezera, čez Križ in Rdečo skrbino, ki je ostro zarezana v greben med Dolkovo špico in Rogljico, do Zadnjega Doleka. Dvema udeležencema – Ladu iz Tele in še nekemu dekletu – se je prav v Zadnji Dolek zelo „mudilo“. Zdrsnilo jima je na zasneženem pobočju in nepristovoljno sta po trebuhu in hrbtu odbrzela v dolino. Teleks gre do konca, naša junaka pa do prvega melišča. Odnesa sta jo le z manjšimi praskami, morala pa sta se preobleči, menda zaradi mokrega snega...

O tem, kako smo se vzpenjali iz Zadnjega Doleka na Škrlatico, verjetno ni treba zgubljati besed. Gora je nadvse lepa, pa tudi tako težavna ni, kot pravijo. Zal nam je zagodlo vreme, tako da od obetavnega razgleda ni bilo skoraj nič. Le kdaj pa kdaj se je izzda oblakov prikazal Špik. Še obvezen krst. Zvonc se je z največjim veseljem spravil na mojo zadnjo plat. Imel je vzrok. Ko je namreč krstil druge, sem ga zaradi lastne fotografske vne me nekajkrat zaprosil za „repeticijo“ na eni in isti plati. Kdo jih je dobil največ, si torej lahko mislite.

Lado

Spet redni mesečni turnirji

Šahovska sekcija ISKRE Elektromehanike v Kranju bo v jesenskem obdobju spet pričela organizirati redne mesečne hitropotezne turnirje, ki bodo vsak tretji četrtek v mesecu, ob 17. uri.

Vabimo vse ljubitelje šaha, da se množično udeležijo teh srečanj, ki jih organiziramo z namenom, da popestrimo šahovsko dejavnost v naši delovni organizaciji. Šahisti, vsak tretji četrtek v mesecu je vaš!

O. A.

Razpis za ekipni šahovski turnir Elektromehanike

Šahovska sekcija ISKRE Elektromehanike prireja ekipni šahovski turnir, ki bo v četrtek, 8. septembra 1977 ob 16. uri v dvorani delavskega samoupravljanja (nad menzo) v Kranju.

Propozicije turnirja:

1. Pravico udeležbe imajo šestčlanske ekipe z neomejenim številom rezerv.
2. Vsaka TOZD oziroma Skupne službe lahko sodeluje samo z eno ekipo.
3. Med potekom tekmovanja morajo v ekipi nastopati najmanj štirje igralci, sicer se ekipa diskvalificira in črta iz tabele.
4. Vsaka ekipa mora s potrdilom overiti pripadnost svojih članov TOZD oziroma DS SS.
5. Prvouvrščena ekipa dobi prehodni pokal, ki bo v njeni lasti do prihodnjega turnirja. Ekipa, ki trikrat osvoji pokal, ga prejme v trajno last.
6. Turnir bo izveden po Bergerjevem sistemu, po pravilniku SZJ iz leta 1976, s tem, da ima vsak igralec 15 minut časa za razmišljanje (30 minut za partijo).
7. V primeru delitve mesta odloča:
 - boljši rezultat proti zmagovalcem
 - rezultat medsebojnega srečanja
 - večje število dobljenih partij.
8. Za vsakega udeleženca bo doseženi uspeh točkovan po internem „rating“ sistemu.
9. Najuspešnejši udeleženec turnirja bo prejel prehodni pokal, ki bo v njegovi lasti do prihodnjega turnirja. Če isti igralec osvoji prehodni pokal trikrat, ga prejme v trajno last.
10. Eventuelne reklamacije med samo igro bo reševal sodnik oziroma turnirski odbor, ki ga bodo udeleženci izvolili pred pričetkom tekmovanja.
11. Prijave je treba poslati najkasneje do 6. septembra 1977 na naslov Zorman Vinko, RTO Tehnološko področje ISKRE Elektromehanike Kranj ali na tel. št. (064) 22-221 – int. 2419.

Ugodne počitnice v posezoni

Vsem delavcem ISKRE, ki še želijo izkoristiti svoj dopust na morju, priporočamo Dugi otok, Poreč ali prikolice v Runkah. Tudi cene v posezoni so nižje in tako dosegljive tudi plitvejšemu žepu.

Runke so naselje hišic na kolesih v senčnatem borovem gozdičku. Prikolice so blizu morja. V vsaki prikolici je najnujnejša gospodinjstva oprema in plinski štedilnik tako, da si lahko sami kuhate, seveda je v prikolicah tudi posteljina. V naselju je trgovina, so športna igrišča – za tenis, mini golf, balinanje. V naselju je tudi restavracija, kjer lahko vzamete polni penzion.

Cena:

od 19. 8. do 18. 9.

30,00 na ležišče

V Iskrinem domu v Poreču je še nekaj možnosti v zadnjih terminih in sicer od 3. 9. do 10. 9., ko velja že posezonska cena.

Tudi na Dugem otoku je konec avgusta in v septembru še nekaj možnosti.

Ta posnetek je nastal še pred ločitvijo, ko smo se nekateri odpravili proti vrhu Škrlatice, nekaj slabše telesno pripravljenih pa je odšlo proti Bivaku IV, kjer so nas tudi počakali.

Razpis IV. turističnega avtorallya Iskra 1977

Pogoji za prijavo:

1. Na avtorally-u Iskra lahko sodelujejo vsa vozila, ki so kot turistični avtomobili homologirani v kategorije „A“ v smislu določil mednarodnega pravilnika FIA, športnega pravilnika AMZJ in tega pravilnika:
 - razred I. avtomobili do 785 ccm
 - razred II. avtomobili od 785 do 1150 ccm
 - razred III. avtomobili nad 1150 ccm
2. Zaradi minimalnih predpisanih povprečnih hitrosti in določil, da poteka celotno tekmovanje v pogojih rednega prometa in v skladu s cestno prometnimi predpisi, priporoča prireditelj zavarovanje vozil za tekmovanje.
3. Pravico do tekmovanja imajo vsi, ki so zaposleni v delovnih organizacijah ISKRA in imajo ustrezno voziško dovoljenje. Posadko vozila sestavljata dve osebi, voznik in sovoznik (tekmovalni par). Za sovoznika ni nujno, da je član ISKRE. Vsaka delovna organizacija ISKRE lahko prijavi neomejeno število tekmovalcev z naslednjimi podatki:
 - ime in priimek tekmovalnega para
 - registrska številka
 - kubatura, firma proizvajalca vozila
 - razred v katerem tekmuje
 Prijavo potrdi personalna služba
4. Najboljši v posameznem tekmovalnem razredu dobijo kolajne, zmagovalne ekipe TOZD pa prejmejo plakete, vsi udeleženci tekmovanja pa imajo pravico do nagradnega žrebanja, prav tako pa vsi tekmovalci prejmejo spominske majice.
5. Start letošnjega turističnega avtorallya Iskra bo 10. septembra 1977 ob 8,00 uri izpred TOZD Keramični kondenzatorji Žužemberk. Od 7. ure dalje bodo tehnični pregledi na istem mestu. Proga bo potekala od tovarne v Žužemberku, Soteske, Straže, Prečne, Bršlina, Novega mesta, Gotne vasi preko Gorjancev, Jugorja, Semiča, Čmornjla, Primostka, Metlike, preko Gorjancev, Novega mesta (IMV), Šentjerneja (Iskra), kjer bo končni cilj.
6. Proga bo dolga približno 150 km.
7. Razglasitev rezultatov in podelitev priznanj ter nagrad bo v ISKRA IEZE, TOZD UPORI Šentjernej uro po končanem tekmovanju.
8. Pravilnik IV. turističnega avtorallya bo pravočasno poslan vsem referentom po delovnih organizacijah.
9. Zadnji rok za prijavo tekmovalnih parov je 26. avgust 1977 na naslov: Komisija za šport in rekreacijo pri KOOS SOZD Iskra, Ljubljana, Trg revolucije 3, telefon 324-765.

Komisija za šport in rekreacijo
pri KOOS SOZD ISKRA
Ljubljana
Trg revolucije 3